

„Az eredeti híd – hogy a minden más határszakaszt lezáró blokádnak után még megmaradt egyetlen menekülési utat is elvágják – akkor decemberben felrobbantották a megszállók.”

► **Nehéz emlékek intelmei** – 3. oldal

„Azt valom: az evangélikus reformáció a jelenben és a jövőben is folytatódik, azáltal, hogy Krisztust hirdetjük, a keresztséget élünk, és hivatásunkban tanúsítjuk a hitünket. Ezt teszi a magyar evangélikus egyház is.”

► **Interjú a Lutheránus Világszövetség elnökével** – 7. oldal

„Nincs igaza annak a szülőnek, aki azt mondja: »Nincs szükség vallásos nevelésre; a gyermekem majd eldönti, ha felnőtt, hogy akar-e hinni, vagy sem.« De hogyan dönthetne bárki is arról, amit egyáltalán nem ismer?»

► **Evangelikus kisedővők** – 8. oldal

A reformáció öröme ► 4. oldal
A Lutheránia Kolozsvárott ► 5. oldal
Interjú Pindroch Csabával ► 5. oldal
Budavár '56-ban ► 6–7. oldal
„Temcsi” helyett... ► 9. oldal
Verespaták és a kapzsóság ► 9. oldal

Egy igazi „címlapsztori” Lelki ébredés Kistormáson

Korábban nem ismertem ezt a szép fekvésű tolnai falucsukát. Csak áthajtottam gépkocsival a főutcáján, ha arra vitt az utam a lelkészertekezetekre utazván; bár ilyenkor is megragadott a löszdombon álló, a falu fölé magasodó impozáns evangélikus templom látványa. Ez a község egyetlen temploma, gyülekezet nélkül. Ez lett a kitelepítés következménye...

Jöttek a rossz hírek. Romossá, életveszélyessé vált az épület. Az évtizedek során külső segítség is érkezett, de itthon is lépni kellett ebben az ügyben! Az országos egyház megtette az életveszély elhárításához szükséges lépéseket szakmai tekintetben is, és anyagi áldozathozattal is. De kinek, miért mentjük meg ezt az épületet?

Ami ekkor történt, az egy lelkész számára szívet melengető, örömteli érzés – nevezhetjük akár csodának is. A község lakóinak egy részében elemi erővel tört fel a gyülekezetté szerveződés igénye, az istentisztelet és az ige utáni vágyakozás. Elindíthattuk – jelentős számú résztvevővel – az istentiszteleti szolgálatokat. Jöttek a gyermekek és a fiatalok is! Valami új kezdődött itt, az első szeretet örömeivel és szépségével!

Füller Mihály tengelici lelkész megkezdte az óvodai hitoktatást. Mindenben a gyülekezet segítségére van Csapó László polgármester, aki az istentiszteleti alkalmakra rendelkezésre bocsátja a faluház nagytermét. Az evangélikus egyház újra kapott egy esélyt a szolgálatra Kistormáson!

Isten óvja meg a zsenge vetést, s adjon lelki otthon újjaszülöt népeinek!

■ SZABÓ VILMOS BÉLA

Biztatás a kisebbségben levő erdélyi lutheránusoknak

► A Lutheránus Világszövetség elnöke a reformáció ünnepére időzítette romániai látogatását. Mark S. Hanson amerikai püspök Adorjáni Dezső Zoltánnak, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökének meghívására érkezett az országba, a média azonban nem csupán egyházi, hanem legalább ennyire politikai jellegű eseményként is értékelte látogatását. Az egyházi előjáró az erdélyi magyar és szász evangélikus egyház vezetésével október 30-án Bukarestben kezdte programját, ahol többek közt Calin Popescu-Tariceanu kormányfővel, Adrian Iorgulescu művelődés- és vallásügyi miniszterrel és Markó Bélával, az RMDSZ elnökével tárgyalt.

A találkozásokon Hanson püspök kiemelte a vallásügyi törvénytervezet elfogadásának fontosságát.

► Folytatás a 3. oldalon

Az Új köztemető 301-es parcellája a november 4-i gyásznapon, az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulójának esztendőjében

„Nemesen egyszerű”

Templomszentelés Kisbágyonban

Evangelikus eleink között szép számmal voltak mecénások, azaz olyan emberek, akiknek olyannyira szívügyük volt az egyház, egy-egy gyülekezet élete és sorsa, hogy nagy értékű adománnyal támogatták. Egy-egy ilyen adomány révén akár jó néhány évtizedre megoldódhat a közösségnek az épületekkel vagy a megélhetéssel kapcsolatos gondjai.

Nos, november 5-én, vasárnap a Nógrád megyei Egyházszervezési Hivatalhoz tartozó Kisbágyon maroknyi lutheránus főljegyezhetette: templommá épült korábban rommá lett imaházuk – mégpedig Kopka Lászlónak, az egyházszervezési gyülekezethez tartozó sziráki filia felügyelőjének áldozat- és tettekkészségéből. Az újjavarszolt épületet dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke szentelte fel.

Az egyházszervezési parókianak és a sziráki szórvány templomának a felújításáról szóló tavalyi tudósításaink (Evangelikus Élet, 2005/36., illetve 2005/40. szám) után ismét leírhatjuk: kiállt egy ember, és megvalósította egy újabb szórványgyülekezet – ezúttal a kisbágyoniak – álmát.

mányból – átalakították, ezáltal új, tágas teret kapott a vasárnapról vasárnapra összegyülekező húsz-huszonöt kisbágyoni evangélikus, akik között Bartos Zoltán végzi a lelkigondozás és az igehirdetés szolgálatát. A templomba téglából készítették oltárt; a mennyezetet a vidékre jellemző, sötétbarnára festett gerendázat látható.

Fabiny Tamás Jer 29,1 alapján biztatóként mondta: „Ennek a háznak is lelke van. Gerendái és téglái arról tanúskodnak, hogy élni akartok. A ti felelősségeitek, hogy a jövőben is legyenek a faluban evangélikusok.” Majd hozzátette: „A nemesen egyszerű, takaros templommal talán nagyobb esélye van a közösségnek a fennmaradásra és a növekedésre.”

Szabó András, a Nógrádi Egyházmegye esperese köszöntőjében felhívta a helyiek figyelmét: mindig legyenek büszkéek arra, hogy a magyarhon evangélikus egyház első egyetemes felügyelője, a 18–19. század fordulóján élt Ócsai Balogh Péter megyei főispán – aki egyházunk igen jelentős mecénása is volt – Kisbágyonban született, illetve halt meg, és sírja is itt van.

A '30-as évektől iskolaként működő épületet a rendszerváltozás után imaházként használták, azonban úgy leromlott az állaga, hogy az utóbbi időben már csak tyúkok szaladgáltak az elhanyagolt udvaron. A különálló templomtoronnyal megtervezett épület helyiségeit – a mintegy tízmillió forintos ado-

Kopka László családjával együtt vett részt az ünnepi istentiszteleten. Fia, Kopka Miklós, a Nógrád Megyei Hírlap főszerkesztője ösztönzést adott: „Európa számos katedrálisában voltam, és a kisbágyoni templommal egyik sem ér fel. Látogatni fogom a templomot.”

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

A meghasonlás prófétái

2006 októbere nem válhatott a nyugodt ünneplés, a békés megemlékezés hónapjává. Ezen még az sem segíthetett, hogy a köztársasági elnök józanul arra kérte a pártokat és a pártpolitikusokat, hogy kerüljék a nyilvános és provokatív összejutkozéseket a forradalom évfordulóján. Az elmúlt hetekben a közélet alatt megindult a föld, a földindulás pedig érezteti hatását szinte minden közösségben, beszélgetésben, még az Evangelikus Élet hátsóoldalaiban is.

Aki hajlandó volt az átlagosnál érzékenyebben figyelni a külvilágra, már korábban is érzékelte a felgyülemelő aggasztó jeleket – az egyre inkább csak a felszínes és primitív látszatra ügyelő közéleti és sajtómegoldásokat; azt az agresszív törekvést, hogy a gyűlöletkeltés elfogadott eszköze legyen a társadalom meggyőzésének, és a mindennapi élet részévé váljon a gátlástalan törtetés; hogy a felelős közösségi gondolkodásmód rendre gúny tárgyává váljon bizonytalan tartású emberek másokat rágalmazó, cinikus megszólalásaiban. Hosszú évek óta érzékelhető volt ez a sodródás, amely meghasonlás volt a rendszerváltozás eredeti irányával szemben is, s amely egyre inkább kegyelmi idő bekövetkezése után kiáltott.

A miniszterelnök szeptember 17-én kibombantott botránya óta tart ez a ritka, a magyar társadalomnak mint közösségnek adott kegyelmi idő. Mert – véleményem szerint – nem az azóta eltelt idő politikai forgatókönyvein és emberi törekvésein van a hangsúly, hanem az Istentől kapott kegyelmi időszakon. Kegyelmi időszak ez arra, hogy változtatni lehessen azon a teljességgel romlott alapszabványon, hogy a politikában a hatalom – megszerzése és megtartása – a legfőbb szempont. Tekintettel a rendszerváltozás óta példátlan társadalmi átforgatódásra, lehetőségű lenne (még mindig!) a közéleti szereplőknek és politikai pártoknak arra, hogy nagyobb presztízvesztés nélkül vizsgálják felül korábban feladatatlannak tűnő álláspontjaikat, ahol

arra az országra és a közösségre érdeklődés van, s a gyűlölet helyett az együttműködés alapján próbálják megoldani az eddig felgyülemlett problémákat. A szeptember 17-ig létező modellek és módszerek ugyanis végleg megbuktak.

Az önkormányzati választások azt mutatják, hogy sokan megértették ezt az üzenetet, amikor a jobb- és baloldali radikális pártokat meggyengítették. Az ugyanis világos, hogy a radikálisok támogatása nélkül eleddig egyik politikai oldal sem volt képes választást nyerni, legtöbbször kormányt alakítani sem, ezzel azonban kockára tette a társadalom által valóban támogatott terveket. A kegyelmi időszak ajándékára tehát teljesen romboló válasz, ha most igyekeznünk mindenkit visszatérteni a jól megszokott pártkarámokba. Minden józanul gondolkodó tudja, hogy eljött sok alkotmányos kérdés megoldásának az ideje is (például a média kérdésében, amelynek rendezetlensége a rendszerváltozás óta veszélyezteti az egészséges társadalmi értékrendet, és ami ellen egyházunk is többször tiltakozott).

Miben segíthet az egyház? Abban, hogy „saját testében” is küzd a felgyülemlett problémák megoldásáért. Abban, hogy hisz az Isten által felkínált kegyelmi idő fontosságában, s megszólaltatja – a hirdetésre rábízott Szentírást (többé) nem félretéve! – az igazságosság és gondviselés evangéliumát. Abban, hogy nem sumákol a kétes politikai játszmák láttán, és nem ad hozzájuk ünneplés díszletet. Abban, hogy nem asszisztál a Szentírás alapján elfogadhatatlanul igazságtalan – szándékosan hagyományos baloldali fordulatot élve – társadalmi kizsákmányoláshoz. Abban, hogy nem teszi korrumpálhatóvá semmilyen anyagi vagy érzelmi kísértésnek engedve a reá bízott küldetést, nem engedi, hogy Isten igazsága fölé emberek igazsága kerekedjen. Mert nem válhat – másokhoz hasonlóan – a meghasonlás prófétájává.

■ KORÁNYI ANDRÁS

Tányérban maradt leves

Befejeződött az izményi templom felújítása

► A II. világháború után az izményi német lakosság túlnyomó többségét kitelepítették; a radikális népességszökkenés a környék evangélikus gyülekezeteit különösen nagy arányban sújtotta. Az elmúlt évtizedekben az izményi templom nagyon rossz állapotba került, a megfogyatkozott helyi evangélikusok azonban elhatározták, hogy a hazánkban elszórtan élő volt izményiekkel, valamint a Németországba és a világ más részeire elszármazott testvéreikkel összefogva vállalják a felújítás megszervezését és elindítását. A közösség létszámához és anyagi erejéhez képest hatalmas vállalkozás végül sikerrel járt. November 4-én Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke felszentelte a kívül-belül megújult, impozáns templomépületet.

Több mint tizenegy év és több mint tizenegymillió forint: ennyi időbe telt, és ennyi pénzbe került a teljes felújítás. A Németországban élő egykori izményiek szívükön viselték volt lelki otthonuknak, a templomnak a sorsát, és keresték az anyagi forrásokat a renoválás elkezdéséhez. Magyarországon Lehr Anna, a

pécsi gyülekezet presbitere és pénztárosa – férjével, néhai Lehr Henrikkel együtt – vállalta, hogy összegyűjti a több helyről érkező anyagi támogatást, és megszervezik a munkálatok beindítását. A felújítás 1995-ben kezdődött meg.

► Folytatás a 3. oldalon

É L Ő V Í Z

Melyik jellemző vonás különböztet meg leginkább?

Ha az volna a feladatod, hogy az üzleti és szakmai élet kiemelkedő és köztiszteletben álló képviselőinek jellemvonásaiból kiemeld a legfontosabbat, te melyiket választanád? Valószínűleg több olyan tulajdonság is van, amely mellett érvelhetnénk. Van azonban köztük egy – és talán ez a leghangsúlyosabb –, amelynek birtokosa mindenképpen a figyelem középpontjába kerül. A becsületességre gondolok. Olyan értékek, mint a tehetség, szorgalom és kitartás, szintén fontosak (nem beszélve a hozzáértésről), de én fenntartom azt a véleményemet, hogy valószínűleg a becsületesség az a tulajdonság, amely bármelyikünket leginkább kiemel a tömegből, és láthatóvá tesz mások számára.

Miért ennyire szembetűnő a becsületesség? Talán azért, mert a becsületesség az a jellemvonás, amely egyben a bizalmat is magába foglalja – mind az illető, mind az általa kínált termék vagy szolgáltatás iránt. Lehet valaki becsületesség nélkül is sikeres, esetleg jó munkaező, de e nélkül a tulajdonság nélkül nem fogja kiérdemelni környezete bizalmát és megbecsülését.

Kiváló példa volt erre Dániel próféta. Ellenségeit zavarba hozta azzal, hogy azok képtelenek voltak indokot találni munkájának vagy személyének bírálatára: „Ez a Dániel kiemelkedett a főkörmányzók és a kormányzók közül, mivel rendkívüli lélek volt benne; ezért a király őt akarta az egész ország élére állítani. A főkörmányzók és a kormányzók igyekeztek ürügyet találni Dániel bevádolására az ország ügyeinek az intézésében, de semmiféle ürügyet vagy hibát nem tudtak találni, mert megbízható volt; sem hanyagságot, sem hibát nem lehetett találni nála.” (Dán 6,4–5)

Elterjedt üzleti gyakorlat, hogy különbözőképpen bírák a vevőkkel; a bánásmód attól függ, hogy kinél mire van szükség az üzlet megkötéséhez. De a legjobb módszer az a hosszú távú, sikeres kapcsolatok fenntartására (és ez nem csak az üzleti életre igaz), ha mindenki vel egyformán korrektül bánunk. „Ne legyen tarsolyodban kétféle súlymérték, nagyobb és kisebb. Ne legyen házádban kétféle véka, nagyobb és kisebb. Pontos és hiteles súlymértékek, pontos és hiteles vékád legyen, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked. Mert utálatos az Úr előtt, Istened előtt mindenki, aki ilyet tesz; mindenki, aki hamisan cselekszik.” (5Móz 25,13–16)

A becsületesség iránti elkötelezettség biztonsságot jelent. „A becsületeteket feddhetetlenség vezeti, de a hűtlenekeket elpusztítja romlottságuk.” (Péld 11,3) „Az igazság megtartja a feddhetetlenül élő, a bűn pedig elbuktatja a vétkest.” (Péld 13,6)

Végére is nemcsak a régi vevők megtartása és újjak szerzése miatt jó, ha a becsületesség központi helyet foglal el az életünkben, hanem azért is, hogy hitelesek legyünk: „Éljetek szép életet a pogányok között, hogy lássák jótetteiteket, és látogatása napján majd magasztalják az Istent, épp amiért most gonosztevőnek rágalmaznak benneteket.” (1Pt 2,12; katolikus fordítás)

■ ROBERT J. TAMASY

SEMPER REFORMANDA

„Számom kér minket a halál, de egyikünk sem a másik helyett hal meg, hanem önmagáért. Ordíthatunk ugyan egymás fülébe, de mindenkinek magának kell talpraesettnek lennie a halál idején. Akkor én nem leszek melletted, és te sem mellettem. Ezért aztán mindenkinek pontosan tudnia kell azokról a főbb dolgokról, melyek egy keresztényt érintenek, és fölkelésükhöz kell lennie.”

► Luther Márton: Nyolc böjti prédikáció (Szebek Zsófia fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 22. VASÁRNAP – Mt 24,15–28

Aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog

Dániel próféta jóvendőlése a „pusztító utálatosságról” háromdimenziós. Első beteljesedése már Jézus korában is régmúlt esemény: Antiochus Epiphanes Kr. e. 168-ban beszüntette a Jahvének bemutatott mindennapi áldozatokat a jeruzsálemi templomban, a szentélyben fölállította a görög főisten, Zeusz szobrát, és görög szokás szerint dísznöt áldozott tiszteletére. Ezzel a templomot kétszeresen is megszenteltette.

Jézus mindenekelőtt a Kr. u. 70-ben az Antiochus Epiphanes rémuralmához hasonló nyomorúságot előidéző római támadásra alkalmazza ugyanezt a próféciát. Akkor majd Titus hadai foglalják el a várost, hogy lerombolják a templomot, és ezzel véget vessenek az öszövet-ségi áldozatok bemutatásának. Homályosan már a dánieli prófécia is utal erre az eseményre, hozzátéve, hogy a templom ezután már csak az idők végén, a Messiás megjelenésekor nyeri vissza eredeti funkcióját. Addig a szent helyet, ahol egykor a templom állt, pogányok fogják birtokolni.

A prófécia első két jelentése számunkra már a történelmi régmúltat jelenti. De hátra van még a harmadik, végző beteljesülés, az Emberfia eljövetele, azaz Krisztus dicsőséges második megjelenése. Nekünk ennek az előjelit kell megértenünk Jézus szavaiból.

Az egykori jeruzsálemi templom helyén ma két mohamedán mecset áll, te-

hát ma is pogányok birtokolják az egykori szent helyet, és ez számos nyomorúságot előidéző háborús feszültség forrása. Lehet ezt is a végső idők jelének tekinteni. Ez azonban nem ok arra, hogy figyelmen kívül hagyjuk Jézusnak a templommal kapcsolatos mélyebb értelmű kijelentéseit.

Nem felejtethjük, hogy Jézus kereszthalálával új korszak vette kezdetét: Isten és ember között új szövetség jött létre. A régi templom kőltárán napon-ta feláldozott bárányok és bikák helyére Krisztus egyetlen áldozata lépett. Ám Krisztus nemcsak az új szövetség örök érvényű áldozata, de ő maga a templom, az oltár és a főpap is. Kinszenvedése előtt ezért beszél testének templomáról, amelyet le fog rombolni, de három nap múlva újra felépít. Elsődlegesen emberi testére értette, mely harmadnapra sírban feküdt, de húsvét hajnalán föltámadt a halálból. Legalább ennyire fontos azonban Jézus övének tett ígérete, hogy hit által bennük fog lakni, ők pedig benne (lásd Jn 14,20; Jn 15,4–7; Jn 17,21–23). Péter apostol e beszédek alapján teljes joggal nevezi a hívők közösségét olyan élő kövekből felépülő lelki háznak, melynek szegletköve Krisztus (1Pt 2,4–5). Pál pedig egyenesen Krisztus testének és a Szentlélek templomának nevezi az egyházat.

Ám ebben a világban az új szövetség temploma, az egyház olyan lelki épület,

amelyben csak az alap, a fő, Krisztus romolhatatlan, de a rá épülő kövek, a főhöz tartozó test még alá van vetve a bűn kísértésének és a romlás lehetőségének. Ezért amikor Jézus arról beszél, hogy az ő dicsőséges visszajövetele előtt a templomot ismét a dánieli prófécia szerinti pogány módon fogják meggyalázni, akkor ezt nekünk nem a Titus által lerombolt egykori kőtemplomra kell értenünk, hanem az új szövetség templomára, az egyházra. Az egyház életében elharapódzó pogányság az utolsó idők jele.

Érthetjük úgy, hogy a dánieli *pusztító utálatosság* az egyházban napjainkban egyre inkább teret hódító és a hit szent titkaival mit kezdeni nem tudó, azokat rendre meggyalázó racionalizmus és ami ezzel együtt jár: a *Hegyi beszéd* erkölcsi értékrendjét leváltó világi erkölcs. Más szóval az egyház templomát *pusztító utálatosság* az keresztény közgondolkodás, mely szerint a *Hegyi beszéd* krisztusi normái ebben a világban betarthatatlanok, ezért minden hívő ember a maga értelme és lelkiismerete segítségével döntheti el, hogy akár a *Hegyi beszédből*, akár a *Tízparancsolatból* magára nézve mennyit tart kötelezőnek, és mit nyilvánít korszerűtlennek, túlhaladottnak.

Túlzás nélkül mondható, hogy korszakunkban a keresztények – Isten és Krisztus törvényeit félretéve – éppen úgy ma-

A VASÁRNAP IGÉJE

guk igyekeznek maguknak értékrendet és életszabályokat alkotni, mint azt a világ pogányai teszik. Bár manapság sokan jönnek Krisztus nevében, nem a szent dolgok (a szentségek és a hit más titkai) eredeti értelméhez és nem a *Hegyi beszéd* krisztusi értékrendjéhez való visszatérést – tehát nem a hit és az élet eredeti, krisztusi alapokra való helyezését – hirdetik megtérésként, hanem az anyagi gyarapodásban, a világi pozíció- és hatalomszerzésben sikerorientált, emellett felfokozott pszichikai élményekkel fűszerezett életet kínálnak. Ennek következtében keresztények között is beteljesülben van Jézus szomorú jóvendőlése: „...a szeretet sokakban meghidegül.” (Mt 24,12) Háborúk, földrengések, üldözések korábban is voltak. A szeretet keresztényekben és keresztények között azonban még soha nem hidegült meg ilyen mértékben, mint napjainkban.

Bár a prófécia alaphangja fenyegető, Jézus szerint mégis lesznek, akik mindvégig kitartanak a hitben, az ő hűségű követésében és a szeretetben. Nekik szól az evangélium: ők üdvözülnek.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Mindenható Istenünk, bár mindnyájan méltók vagyunk ítéletre, kegyelmedben bízva mégis hozzád könyörgünk.

[Lektor:] Könyörgünk egyházadért. Bocsdad meg vétkeid, újítsd meg és tedd hatékonyá szolgálatát! Adj hűséges pásztorokat, és elevenítsd meg a gyülekezeteket! Add minden gyermekednek a hit, a remény és a szeretet örömét! Ajándékozd népédnek a te békeségeidet! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk gyülekezetünkért. Add, hogy igédet hűségesen hallgassa minden nemzedék! Emlékezz bennünket, hogy mindenről számot kell ad-

nunk ítélszéked előtt! Taníts, hogy bölcsen használjuk fel életünk kegyelmi idejét! Készíts fel minket az irgalmasság cselekvésére, hogy szent Fiaid kegyelméből mi is irgalmat nyerjünk! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a betegekért: ha még nem jött el az ideje annak, hogy színed előtt megjelenjenek, gyógyítsd meg őket; ha távoznuk kell, erősítsd hitüket, hogy kétkedés nélkül bízzanak bűnbocsátó szeretetedben, és atyai kezvedbe tegyék életüket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a viláért. Ítéld meg a bűnt, de

irgalmazz a bűnösöknek! Szabadítsd meg a természetet az emberi önzés és a felelőtlenség következményeitől! Adj józan bölcsességet a népek vezetőinek, hogy igazság és békeség uralkodjék a földön, és a természet fogyatkozó életeréje megújuljon! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Hallgass meg minket, Urunk, és teljesítsd ígéreted: íteld meg a gonoszt, és hozd el hamar országodat, ahol nincs többé bűn, halál és szenvedés, és gyermekeid örökké láthatják arcod dicsőségét, szent Fiaid, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Ámen.

KITEKINTÉS

Krisztusban tehát nincs régi, sem új, nincs lassú, sem gyors...

► Énekeskönyvünk felépítését, stílusrétegeit, énekeink keletkezését ismertető sorozatunk mai része kitékintés. Személyes élményekről, tapasztalatokról szól. Arról, hogy mit jelent az evangélikusok számára Németországban – ahogy mondani szoktuk: „a reformáció hazájában” – a gyülekezeti ének, az egyházi zene. (E. Zs.)

A reformáció történetét felelevenítve, a Wittenbergben, Marburgban, Heidelbergben történt eseményekre gondolva vagy a legjelentősebb reformátorok – Luther, Zwingli, Kálvin – nevét említve gyakran elfeledkezünk arról, hogy a reformáció történetében milyen fontos szerepet játszott az ének és a zene mint az evangélium terjesztésének, a hitben való megerősödésnek az eszköze. Betölti-e vajon még ma is ezt a szerepet?

A németországi protestánsok egységes, új – alig tízéves – énekeskönyvből énekelnek. Ennek jelentős része (535 ének) az egész országban azonos, mint-

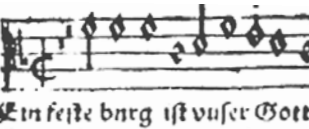
egy 150 ének pedig egy-egy nagyobb régió fontos szöveg- és dallamkincséből tevődik össze. Ez az énekeskönyv minden templomban megtalálható az istentiszteleti gyülekezet létszámának megfelelő példányszámban.

Elsőként a benne lévő gyülekezeti énekekről kell szólnom. Legfőbb jellemzőjük talán az egész keresztény zene történetét felölelő sokszínűség, szövegi és stílusbeli gazdagság. Ebben éppúgy beletartoznak a gregorián himnuszok, Luther énekei vagy az ellenreformáció és a pietizmus korának énektermése, mint a modernebb hangvételű, kortárs szövegű, 20. századi zenei nyelven írt énekek. Hallatlanul fontos ez. Hiszen ahogyan egy énekeskönyvben megfér egymás mellett az öt évszázaddal ezelőtt keletkezett Luther-ének, Taizé egy-egy éneke, egy jamaicai népdal és egy dzsesszstandard, úgy énekelhet együtt egy istentiszteleten, egy énekeskönyvből, egy tempóban idős, középkorú és fiatal egyaránt. Így lehet maga az istentisztelet is sokszínű – hiszen a gyülekezet is az –, így szolgálhatja az ének stílusa, tempója, hangulata leginkább az evangélium hirdetését.

Azt, hogy a német evangélikusok a keresztény zene régi hagyományába is belesimulnak, leginkább a liturgikus énekek rendszeres istentiszteleti használata bizonyítja. A lelkes és a gyülekezet párbeszédékként hangzik el az istentisztelet elején a köszöntés (Az Úr legyen veletek! – És a te lelkeddel), a Kyrie és az úrvacsorát bevezető felszólítás (Emeljük fel szívünket! – Felemeljük az Úrhoz). Az énekeskönyv ezeken kívül is számos liturgikus éneket tartalmaz, köztük teljes reggeli (Mette) és esti (Vesper) istentiszteleti rendet énekeltszóltárokkal. E rendeket sok gyülekezetben használják. Éppen a liturgikus énekek adnak leginkább lehetőséget arra, hogy a gyülekezet tagjai – az igeolvasáson, adománygyűjtésen és az úrvacsoraszolgáltatásban való közreműködésen kívül is – aktívvá váljanak az istentiszteleten. Egy-egy részt ugyanis sokszor a gyülekezet – akár csak néhány tagból álló – énekkara vagy éppen a jelen lévő fiatalok és gyerekek énekelnek.

Mindze persze nem volna lehetséges az istentiszteletek időben és széles közösségben – lelkésszel, kántorral, egy-

CANTATE

Ein feste Burg ist unser Gott

házfival és más szolgálattal együtt – való tervezése nélkül. A – sok helyen – felsőfokú végzettségű, megbecsült egyházenész, kántor alkalmazása, a rendszeresen gondozott, karbantartott orgonák, esetenként egyéb hangszerek használata, egy-egy kánon spontán, közös eléneklése az istentiszteleten csak egy-egy kiragadott példa a lehetőségek gazdag tárházából. De ezek Németországban – s látjuk talán: mindenütt a világon, nálunk is – hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gyülekezeti ének, az egyházi zene betölthesse küldetését, azaz egyesítse az énekel imádságban a Krisztusban hívőket. Művelésével így láthatóvá válhat az, amit Pál apostol – a címben kissé elferdített – mondta idősekné és fiatalnak egyaránt üzen: „...ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban.” (Gal 3,28)

■ WAGNER SZILÁRD

Biztatás a kisebbségben levő erdélyi lutheránusoknak

◀ Folytatás az 1. oldalról

A kormányfővel való megbeszélésen pedig sikraszállt az egyház oktatási és diakóniai munkájának állami támogatása mellett, rámutatva, hogy ezeket a tevékenységeket a nyugati országokban a civil szféra mellett az állam is támogatja. A tárgyalásokon kitértek az egyházi ingatla-

lomban tett látogatást, majd kora délután a magyar és a szász evangélikus egyház vezetőivel, lelkészeivel, egyháztaggokkal találkozott. Ezen az együttléten azt a kérdést fejtegette rövid előadásában, hogy mit jelent ma lutheránusnak lenni, a jelenlévőket pedig arról kérdezte, hogy mit jelent ma Romániában evangélikus lelkészként szolgálni, mi a

közösséghez is csatlakozik" – mondotta a püspök.

Este a brassói Fekete templomban került sor a reformáció ünnepének szentelt angol, magyar és német nyelvű istentiszteletre. Igehirdetésében Hanson püspök a keresztény szabadságról beszélt. „Krisztusban a szabadságra vagyunk elkötelezve, ugyanakkor felszabadultunk ar-

Adorjáni Dezső Zoltán, Mark S. Hanson és Christoph Klein, az Erdélyi Szász Evangélikus Egyház püspöke, az LVSZ alelnöke

nok visszaszolgáltatásának folyamatára is, főként az egyébként jónak bizonyuló jogszabályok maradéktalan betartásának, illetőleg alkalmazásának szükségességére.

Mark S. Hanson püspök és kísérete másnap a Brassó megyei prázsmári evangélikus vártemp-

legnagyobb kihívás és a legnagyobb öröm a számukra. Az LVSZ-elnök kifejezte abbéli reményét, hogy az uniós integráció során Románia nem lép a szekularizáció útjára. „Látogatásommal azt is tudatosítani szeretném, hogy az integráció által Románia egy népes evangélikus

ra, hogy elkötelezzük magunkat a szolgálatra” – hangsúlyozta a Lutheránus Világszövetség elnöke, aki november elsején búcsúzott el romániai vendéglátóitól, hogy – budapesti átszállással – hazatérjen első hivatalos európai útjáról.

■ FEHÉR ÁTTILA

Befejeződött az izményi templom felújítása

◀ Folytatás az 1. oldalról

A kicsiny gyülekezet a Bajor Evangélikus Egyháztól, a Gustav Adolf Werkttől, Maxhütte városától és evangélikus gyülekezetektől, a Magyarországi Evangélikus Egyháztól, a műemlékvédelmi felügyelőségtől, a környékbeli gyülekezetektől, valamint az izményi templom ügyét szívükön viselő hazai és külföldi magán-személyektől kapott kisebb-nagyobb összegeket a két ütemben megvalósított felújításhoz.

Az ünnepi istentisztelet megelőzően a kitepített és az idegen földben nyugvó izményi evangélikusok emlékére állított, keresztet ábrázoló emlékmű felavatására került sor a templom kertjében. Az emlékműavatás és a hálaadó istentisztelet liturgiái szolgálatában Szabó Vilmos Béla, a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese, Schaller Bernadett váraljai lelkész és Krähling Dániel bonyhádi lelkész segítettek.

Zsolt 26,8 alapján tartott igehirdetésében Gáncs Péter feltette a kérdést, hogy vajon nem furcsa kegyeletstért-e a november 4-i nemzeti gyásznapon hálát adni. Ennek kapcsán a kereszténység egyik titkára mutatott rá: arra az örömmünkre, hogy minden élethelyzetben lehet Istenhez fordulni és neki hálát adni. A nehézségek és akadályok ellenére Isten mindig a továbbélést, az élet folytonosságát segíti elő, s ennek ékes bizonyítéka a megújult izményi templom, amely pusztá jelenlétével is huszonnégy órában prédikál és hívogat. Ha az egyház Ura is úgy akarja, hogy legyen jövőjük az egyházközségeknek, akkor a megmaradt maroknyi gyülekezet lehet az a csipetnyi só, az a kicsiny mustármag, amely megalapozhatja a jövő épülő közösségét.

Az istentisztelet utáni ünnepi közgyűlést Mar-

hauser János, a Váralja–Nagymányoki Evangélikus Egyházközség felügyelője nyitotta meg. A templomrenoválás történetét Müller György építész mérnök, a pécsi gyülekezet presbitere foglalta össze, a felújítás szervezéséről, ütemezéséről és anyagi vonatkozásairól pedig Lehr Anna számolt be.

A nagyszabású felújítás ünnepének alkalmából emléktáblát helyeztek el a templomfalra, amelyet Gáncs Péter püspök szintén felavatott, majd emléklapokat adott át az áldozatos munkát végző gyülekezeti előjáróknak.

Az ünnepi köszöntések sorát Gáncs Péter kezdte meg, majd Radosné Lengyel Anna, a Déli Egyházkerület felügyelője szövegezte az ünnepelő gyülekezetekhez. Beszédében egy olyan történetet mesélt el, amelyet egy Magyarországról kitelepített családtól hallott. A deportálások sötét napjaiban úgy vitték el az éppen ebédelni készülő embereket, hogy a leves egyszerűen ott maradt a tányérokban. Az ilyen esetek Izményben és környékén sem voltak ritkák azokban az időkben. S a leves ugyan a tányérban maradt, de az élet nem állt meg: azok az emberek újra dolgozni kezdtek, és ismét lett szép házuk, kertjük, új életük. Lengyel Anna köszöntését fejezte ki a helyi és környékbeli híveknek, hogy megfogytakozva is kitartóan tovább munkálkodtak, összefogtak, és végül sikerre vitték lelki otthonuk megújításának ügyét.

A köszöntéseket Andorka Árpádnak, a Tolna-Baranyai Egyházmegye felügyelőjének gondolatai zárták, aki a kitelepítések kapcsán a környékbeli evangélikus gyülekezetek statisztikai adatairól mondott megdöbbentő adatokat. A hálaadás ünnepi eseménye szeretetvendégséggel fejeződött be.

■ PETRI GÁBOR

„Zajos” ifjúsági csendesnap

Pál apostol a Rómaiakhoz írott levelében egy minden időben fel-emelő törvényszerűsége is ráirányítja a figyelmünket: „... ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem...” (5,20) Krisztus, a mi Urunk régen is és ma is fokozott gondot fordított és fordít arra, hogy ne csak szomorú, elkeserítő folyamatok uralkodjanak a vajdú világban élő emberek gondolatait, életérzéseit, hanem olyanok, amelyek bőségesebben képesek ellensúlyozni a bűn és a sötétség erőinek romboló hatását.

Ennek a bizonyos ellensúlyozó folyamatnak a részeként valósult meg november 4-én, szombaton az az ifjúsági csendesnap is, melyet a Dél-Pest Megyei Egy-

házmegye Tápiószentmártonban rendezett a külön erre az alkalomra kibérelt művelődési házban.

Az alkalmat Győri Péter Benjámin egyházmegyei ifjúsági felelős szervezte nagy lelkesedéssel. A megye tizenöt településéről érkezett ifjúsági körök tagjai és lelkészei együtt dicsérték Jézust énekekkel, imádsággal, az ige hallgatásával, és együtt gondolkodtak el a Krisztus által elnyerhető szabadság jelentőségéről. Mindent segítette Koczor Tamás esperes áhítata és Sevevényi János országos missziói lelkész biztonyságtétele, hogy a jelenlévőkre is nehezedő bűn nyomását kiegyenlítsa a kegyelem áradása.

■ KUSTRA CSABA felvétele

Az Észak-Pest Megyei Egyházmegyéhez tartozó Pencen és Csöváron tartott úrvacsorai istentiszteletet dr. Fabiny Tamás. Az Észak-Egyházkerület püspöke elismerő szavakkal köszöntötte a két gyülekezet lelkészét, Fischl Vilmost, aki ezekben a napokban szerzett doktori fokozatot a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR felvétele

Nehéz emlékek intelmei

November, köd, szomorúság – és mégis reménység

ÉGTÁJOLÓ

Eddig még sohasem láttam az andauit – régi magyar nevén mosontarcsai – hidat. Az '56-os forradalom és szabadságharc elbukásának ötvenedik évfordulóján, november 4-én jutottam el oda először. Az eredeti hidat – hogy a minden más határszakaszt lezáró blokádnak után még megmaradt egyetlen menekülési utat is elvágják – akkor decemberben felrobbantották a megszállók. De addig több mint nyolcvanezer honfitársunk számára lehetett a menekülés ösvénye ez az útvonal. És azok a tízezrek mind befogadó szeretetet, szállást és ételt kaptak a mindössze néhány ezer lelkes, abban az időben még hozzánk hasonlóan szegény városka polgáraitól és a környező falvak lakóitól.

1996-ban újra megépítették a hidat, idén kora nyáron pedig felújították. Maga az építmény mai állapotában szép látványosság, még az olyan havas esős, nyál-

kás, hideg novemberi időben is, mint amilyen az idén november 4-én volt. De a kisvárostól a hídig vezető körülbelül kilenc kilométeres út most is – még autóban végigjárva is – szívszorító: a hosszú, egyenes út mellett mint stációk sorakoznak a száműzetés, a menekülés, az otthontalanság megrázó emlékei, szobrai. Aki még nem járt ott, annak javasolom, keresse fel történelmünknek ezt az emlékhelyét.

A gyásznapi ötvenedik évfordulóján emlékező alkalmat szerveztek a bécsi magyar gyülekezetek és egyesületek, az andauit és a kapuvári polgármesteri hivatal. Az emlékező, az egykori befogadó szeretetért is köszönetet mondó hivatalos beszédek, felszólalások előtt ökumenikus istentiszteletet tartottunk a városka egyetlen – római katolikus – templomában. A Bécsben magyar gyülekezeti szolgálatban álló evangélikus, református, katolikus lelkészeket kívül egyházaink vezetői képviselték közösségeinket. Herwig Sturm osztrák evangélikus, Tőkés László nagyváradi református és Franz Scharl bécsi katolikus püspök mellett én is ott lehettem ezen az alkalmon. A szervezők tőlem kérték az igehirdetési szolgálatot. Ézsaiás 12,2a alapján prédikáltam: „Íme, Isten az én szabadítóm, bízom, és nem rettegek...”

Kényszerítő erő vett rá arra, hogy igehirdetésemben az akkori eseményekre való emlékezés, a menekülteket befogadó szeretetért mondott köszönet után, de a bizodalmas hit tanúságtétele előtt megszólaltassam – az írásom címében említett – nehéz emlékek intelmeit is (vö. Bonhoeffer énekével: ÉÉ 355,4). Igehirdetésemnek ez a része így hangzott: „Nem tudok szabadulni azoktól az emlékektől, amelyeket a forradalom vérbe fojtását követő diktatúra évtizedeiből őrzök: hogyan viselkedtünk abban az időben. A körülmények, a forradalmat leverő erők, a pártállam hatalma sokkal erősebbnek és valóságosabbnak tűnt sokunk szemében, mint Istennek, a történelem Urának hatalma. Milyen sokan és milyen gyakran gondoltuk: biztos, ami biztos, nincs más lehetőségünk, engednünk kell nekik. Igen, így gondolkodtunk, és e szerint éltünk – annak ellenére, hogy jól láttuk: az a hatalom az ordító oroszlan uralma volt (vö. 1Pt 5,8), amelyiknek esze ágában sincs, hogy megmenten, védjen, hanem amelyik elnyelni és elpusztítani akar bennünket. Gyakran bizonytalankodtunk, sőt kétségbe is estünk, és nem bíztunk egyedül Istenben.

Pedig milyen nagy felelősség volt raj-

tunk! Milyennek láthattak bennünket kortársaink? Vajon gyermekeink és unokáink azt látták rajtunk, hogy teljes szívünkkel, teljes lelkünkkel szeretjük Istenet, és egyedül neki engedelmessédkünk? Vajon észrevehető volt-e rajtunk, hogy Isten, akiben hiszünk, az egész világ Ura? Aligha hiszem, hogy ez így lett volna. Hát kinek kell egy olyan Isten, akinek a hívein az látszik, hogy istenük – ha egyáltalán létezik – gyöngye, fáradt öregúr?...

És ma mi a helyzet? Ma mit láthatnak rajtunk kortársaink?

A korábbi szolgátság és rabság helyett oly könnyedén – önként és dalolva – döntöttünk egy másik rabság mellett. Az aranyborjú körül ugrádozók egyre örülőbb, pusztító táncba szédülnek, és buzgón hajlongnak a Tőke bálványára előtt. S ha nincs is meg bennünk a bátorság, hogy nyíltan beszéljünk erről, mégis egyre nyilvánvalóbb, hogy sokan élnek, sokan élünk az új rabszolgátság és Isten elleni lázadás törvénye szerint: minden a pénz globális nagyhatalmától függ. – Kyrie eleison! Uram, irgalmazz!”

És csak ezután szólalhatott meg Ézs

12,2 vigasztaló üzenete:

„Hála Istennek, igéje végigkísér bennünket egész életünkben: mégis ő az

erősebb! Ő az egyedüli, igazi nagyhatalom. Az ő kezében futnak össze a világtörténelem száalai, és végül az ő akarata érvényesül. Ő a mi szabadítónk. Mélységesen meg vagyok győződve arról, hogy nem a realpolitikuskok döntései, hanem az élő és mindenhát Isten döntése ajándékozott meg bennünket jó tizenhat évvel ezelőtt – mint '56 későn érett, de jóízű gyümölcseivel – szabadságunkkal. Ezt soha nem lenne szabad elfelejtenünk! Élünk bölcsen és Isten akaratára szerint a szabadság lehetőségével, és ne hajlítsuk új rabigába lelkünket, életünket – csak így lesz hiteles, ha szívünkben és szánkban immár a mi hitvallásunkként születik meg a próféta valómása: „...Isten az én szabadítóm, bízom, és nem rettegek...””

István János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Rendkívüli szlovákiai zsinati ülés

Október közepén – a már hírül adott tisztújítás miatt – rendkívüli ülésre hívták össze a tavasszal megújult Szlovákiai Evangélikus Egyház zsinatát. A tanácskozás jelmondata – „Evangélikus egyházunk a 21. század elején” – meghatározta mind a hozzászólásokat, mind az intézkedéseket.

A tanácskozáson elhangzott a leköszönő elnök-püspöknek, Julius Filónak és az országos felügyelőnek, Ján Holčíknek a beszámolója, valamint értékelték az előző tizenkét éves periódust. A zsinati tagok meghallgathatták az új vezetőknek, Milos Klátik elnök-püspöknek és Pavel Delinga országos felügyelőnek a jövőre vonatkozó terveit, elképzeléseit.

Számunkra rendkívül érdekes lehet a zsinat egyik határozata, mely azonnali hatállyal felfüggesztette a teológushallgatók ordináció előtti gyakorlati időszakát (amely Magyarországon „hatodév-

ként” ismert). A döntést egyrészt azzal indokolták, hogy a teológiai fakultás által nyújtott gyakorlati képzés elegendő a lelkészképzéshez, ezért nem indokolt az ordináció nélküli gyakorlati év. Másrészt kifejtették: az *Ágostai hitvallás* apológiájának (védőiratának) a XIV. cikkelyében olvasható, hogy „az egyházban a szentségek kiszolgáltatása és az igehirdetés csak annak engedhető meg, aki szabályszerűen el van hívva. Elfogadják, de hozzáteszik, ha a kánoni felszenteléssel élünk.” Tehát csak az szolgálhat igehirdetéssel is, akit már ordináltak.

Eddig még nem jelent meg semmilyen hivatalos indoklás a döntéssel kapcsolatban a szlovákiai egyházvezetés részéről. Csak annyit lehet tudni: a hallgatókat már értesítették arról, hogy törölték a gyakorlati évet. Az ordinációk decemberben várhatók.

■ A. Sz.

„Biblia-nap” a constantai Ovidius Egyetemen

▶ **A Romániai Felekezeti Közi Bibliatársulat meghívására a Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) elnöke, D. Szezik Imre és főtítkára, drs. Pecsuk Ottó október 9-10-én a Fekete-tenger melletti Constantába látogatott. E meghívás része volt egy közel tízéves múltra visszatekintő partnerségnek, amelynek keretében mind romániai, mind magyar részről már többször tettek látogatást egymásnál a bibliamunkában tevékenykedő lelkészek és laikusok. A találkozások alkalmával rendszerint felkeresik egymás templomait és kulturális intézményeit, illetve a két ország egyházi történelmének megismerését szolgáló programokon, biblikus tematikájú szimpóziumokon, valamint más kulturális rendezvényeken vehetnek részt.**

A sajátos és sokszor sajnálatos feszültségektől terhelte román-magyar viszonyban már a kezdet kezdetétől nagyon fontos szerepet töltött be ez a kapcsolat, amely mindig is túllépett a kötelező „egyházi diplomácia” keretein. *Tarr Kálmán*, a Magyar Bibliatársulat korábbi főtítkára a kilencvenes évek elejétől és a Romániai Felekezeti Közi Bibliatársulat megalakulásától kezdve különösen is szívén viselte az ügyet, és igyekezett létrehozni, megőrizni, majd a lehetőségekhez képest fejleszteni ezt a ritka partnerséget. Ez alkalommal a biblikus szimpóziumból, ökumenikus hangversenyből és a constantai Theodosie ortodox érseknél tett látogatásból álló program során D. Szezik Imre nyugalmazott püspök, az MBTA elnöke és Pecsuk Ottó református lelkész, az MBTA főtítkára a két bibliatársulat együttműködését célzó további terveik-

ről tárgyalt román kollégáival (a korábbi együttműködés eredménye volt például a román-magyar kétnyelvű *Újszövetség* kiadása, illetve az erdélyi egyházi fenntartású iskoláknak 2004 őszén adott, egymillió forint értékű, magyar nyelvű Bibliákat tartalmazó adomány).

Megvalósíthatónak tűnt a megbeszéléseken egy újabb adománygyűjtő akció (ezúttal egy harmadik partner, a norvég bibliatársulat bevonásával), amelynek célja az erdélyi, magyar gyermekek befogadó árvaházai gyermekbibliákkal és más bibliatársulati kiadványokkal való ellátása lehetne. Felmerült továbbá a romániai bibliatársulat új, kolozsvári Biblia-lerakatának meglátogatása és a lerakatkak a magyar nyelvű evangélikus és református gyülekezetekkel való jobb megismertetése az ott folyó bibliaterjesztés javítása céljából.

A constantai Ovidius Egyetem teológiai fakultásán megrendezett biblikus szimpózium témája ezúttal *A szabadság fogalma a Szentírásban* volt. Az előadások és hozzászólások sokféle megközelítésben tárgyalták a kérdést; a gyakorlatias egyházi szempontoktól a szigorú dogmatikai vagy filozófiai történelmi összefoglalókon át egészen az ó- és újszövetségi biblikus vizsgálódásokig terjedt a skála. A Magyar Bibliatársulat képviselői is készültek az eseményre: D. Szezik Imre *A Biblia megértési módjairól*, Pecsuk Ottó pedig *A páli szabadságfogalom a Római levélben* címmel tartott egy-egy rövid referátumot.

A „Biblia-napot” lezáró esti „felekezeti” koncerten a constantai adventisták és az ortodox érsekség kórusai mellett szerepet kapott és érdekes színfoltot jelentett a helyi török kisebbség muszlim leánykórusa (különös értelemmel töltött meg a program „felekezeti” elnevezését). Az eseményen a román államot a kultuszminisztérium tanácsosa képviselte.

■ -K-O

HIRDETÉS

Felvételi hirdetés

A Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2007/2008-as tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztény – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani.

Jelentkezési lapok a budapesti és a Pest megyei evangélikus lelkészi hivatalokban, valamint iskolánkban szerezhetőek be, illetve letölthetőek az iskola honlapjáról is (www.deg.sulinet.hu).

November 18-án, szombaton 10 órától tájékoztatót tartunk szülőknek és gyermekeknek iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételtől, amelyre minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk az iskola dísztermébe.

A jelentkezés határideje 2007. február 15. Kérjük, hogy a jelentkezési lapokat küldjék el a gimnázium címére vagy személyesen adják le az iskolatitkárnak. Címünk: 1052 Budapest, Sütő u. 1.

A reformáció öröme

Zenés istentisztelet Budán

▶ **Zenés istentisztelettel ünnepelték a reformáció emléknapiját október 31-én este a budapesti Szilágyi Dezső téri református templomban. A gyülekezeti alkalmon a Pál család és Herczku Ágnes, valamint Völgyessy Szomor Fanni zenés és énekes szolgálata mellett Illés Dávid református lelkész igehirdetése hangzott el. Az ünnepi istentiszteleten Novotny Zoltán és Szentesi Zöldi László átadta a Protestáns Újságírók Szövetsége (PRÚSZ) által kiírt pályázat első díját Tihanyi Imre fiatal újságírónak.**

A Pál család – Pál István (hegedű, ének), Pál Lajos (harmonika, ének), Pál Lajosné (ének) –, valamint Herczku Ágnes (ének) és Unger Balázs (cimbalom) egyházi énekeket, zoltár- és dicséretfeldolgozásokat, magyar népdalokat és népzenei alkotásokat mutatott be. Elhangzott egy székelyföldi bujdosó dala, bonchidai dallamok, három zoltárfeldolgozás négy szólamban, cimbalomjáték, Kelemen László egyik darabja és egy hosszabb válogatás Bartók Béla kalotaszegi gyűjtéséből.

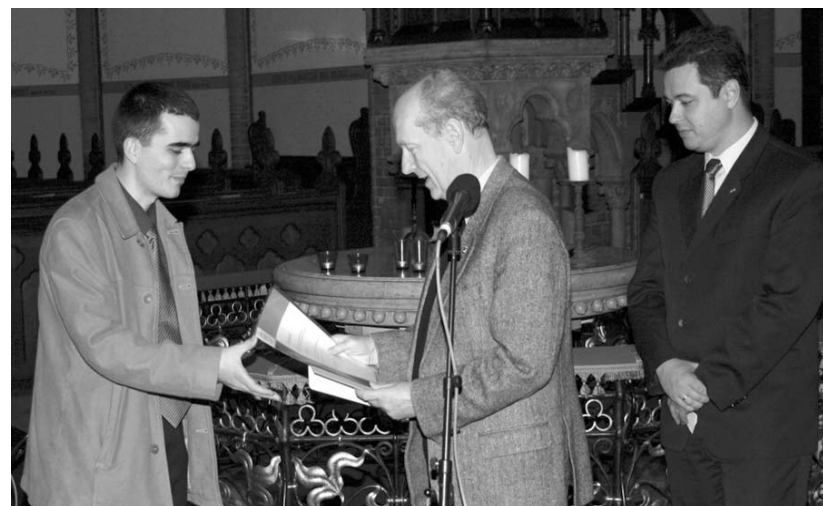
A zenei szolgálatot követően Illés Dávid igehirdetésében Neh 8,1-12 alapján elhangzott: „Ne bánkodjatok, mert az Úr előtt való öröm erősebb nektek!” (10b) A lelképásztor hangsúlyozta, hogy az egy-

A Pál család, valamint Herczku Ágnes és Unger Balázs

ház nem a szomorkodás helye, Isten az öröm Istene. „A reformáció felszabadulást adott. Lehetővé tette az alapokhoz való visszatérést, hiszen a nép nyelvén lehetett énekelni, imádkozni, prédikálni. A reformáció utat nyitott az embernek Isten felé” – fogalmazott a budai gyülekezet lelkésze, aki kiemelte, hogy a keresztény hit az öröm vallása, hiszen

örömködés nem ugyanaz. Mint mondta, az örömhöz néha szomorúság kell, az örömködés pedig csak annyit jelent, hogy jól érezzük magunkat. Ha a bennünk lévő öröm „elindulna”, akkor környezetünk is megváltozna. „Az életünket átfogó öröm ura Isten, aki örömmel és erővel ajándékoz meg minket” – hangzott el a prédikációban.

A PRÚSZ-pályázat nyertese, Tihanyi Imre átveszi díját a szövetség elnökétől, Novotny Zoltántól; mögöttük Szentesi Zöldi László, a Protestáns Újságírók Szövetségének titkára

a reformációval az ember rátalált Istenre, Isten pedig Jézus Krisztusban talált ránk. Ezért „a reformáció az Istenre találás és egyben az emberre találás”. Az örömmel kapcsolatban Illés Dávid hangsúlyozta, hogy az öröm és az

Az imádság után a Protestáns Újságírók Szövetségének elnökségi tagjai – Novotny Zoltán elnök és Szentesi Zöldi László titkár – átadták a PRÚSZ által kiírt pályázat szótövezener forintos díját Tihanyi Imrének. A Debrecenben tanuló huszonegy éves újságíró a cigánymisszió-óról írt; a bírálóbizottság huszonnegy pályamunka közül választotta ki írását. „Kezdetől fogva fontos volt, hogy fiatalokkal is fölvegyük a kapcsolatot. Ezért hirdettük meg a prózaíró pályázatot” – fogalmazott Szentesi Zöldi László.

A zenés istentisztelet második részében Völgyessy Szomor Fanni magyar és ír versek, népdalok, valamint a mai könnyűzene „sajátságos ötvözetét” mutatta be. A különleges hangszerelésű dalok és versek Isten megtalálásáról szóltak. Az előadásban közreműködött *Koblicska Lóte* (próza), *Takács Márton* (ütőhangszerek), *Pejtsik Péter* (celló) és *ifj. Várallyay György* (billentyű).

■ T. NÉMETH LÁSZLÓ

Lelkészs-újságírók továbbképzése

Strasbourgban (Franciaország) tartotta idei második szakmai továbbképzését az Európai Kisebbségi Evangélikus Egyházak Kommunikációs Bizottsága (KALME) október 4-e és 7-e között. A háromnapos szemináriumra kilenc országból tizenöt résztvevő érkezett – valamennyien az írott és/vagy az elektronikus média területén dolgozó lelkész-újságírók. Egyházunkat *Menyes Gyula* és e sorok írója képviselte.

A főtéma ez alkalommal az *Egyházi újságok (heti-, havilapok és folyóiratok) előtt álló kihívások – együttműködési lehetőségek összefoglaló címet viselte. A megbeszélések*

tők. Sokszor nem elégséges a rendelkezésre álló terjedelem, képzett munkatársakra is szükség lenne, s bizony az anyagiak terén is jelentkeznek hiányosságok. A fejlődés, növekedés jeleiről azonban – mindezek ellenére – mégis majd minden kolléga beszámolt: megújult kivitellő magazinok, növekvő oldalszám, a sajtótermékek internetes – on-line – verziói tanúskodnak Európa-szerte az evangélikus egyház életéről, szolgálatáról, és hirdetik az evangéliumot.

A szervezőknek – különösen is *Roland Kauffmann* lelkész-újságírónak, KALME-alelnöknek – köszönhetően a találkozó-

demokratikusan megválasztott 732 képviselő végzi munkáját; ezenkívül jártak az önálló intézményként működő, negyvenhat tagországot számláló Európa Tanács épületében. Az egyházi újságíró-delegációt fogadta *Rudiger Dossow*, az Európa Tanács főtítkárához tartozó igazgatóság referense, aki az egyházak közötti, valamint az interkulturális dialógusok fontosságáról és lehetőségeiről tartott előadást.

A résztvevők azzal a meggyőződéssel távoztak, hogy munkájuk során a jövőben is számíthatnak egymásra, hiszen mind evangélikus hitükben, mind pedig

során körvonalazódott: más országokban élő lapszerkesztő, újságíró kollégáink hasonló nehézségekkel találkoznak, és hasonló örömeiket élik át munkájuk során, mint a magyar egyházi lapkészi-

son kívül egy másik maradó élményben is részük volt a tanácskozás résztvevőinek: látogatást tehettek az Európa Parlamentben, ahol a 457 millió polgárt számláló Európai Unió 25 tagállamából

szakmai tapasztalataik terén szoros közösségben vannak – akár észtil, oroszul, németül, akár hollandul, franciául vagy épp magyarul szólának olvasóikhoz.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

Honismereti diákakadémia

▶ **Több mint három évtizede évente a honismereti akadémiákon találkoznak egymással a honismereti-helytörténeti mozgalom tagjai. Az akadémiák sikere adta tíz évvel ezelőtt az ötletet, hogy az érdeklődő fiatalok számára külön képzést szervezzenek. 1996-tól három évig Békéscsaba adott otthont a foglalkozásoknak, ifjúsági előadás-sorozatoknak, majd évente máshol tartották az egyre népszerűbb bentlakásos rendezvényeket.**

Idén Budapesten tartották a XI. országos ifjúsági honismereti akadémiát; témául az 1956-os forradalom kínálkozott. Az ország minden részéről és a határon túlról érkeztek a diákok november 2-án a Rózsák terén álló evangélikus kollégiumba. Negyvenöt résztvevővel kezdődött meg a program; négy pedagógus is elkísérte tanítványait. Halász Péternek, a Honismereti Szövetség, illetve Breinich Gábornak, a Budapesti Honismereti Társaság elnökének a köszöntője után következtek az előadások.

M. Kiss Sándor történész 1956 örökségéről szolt, míg Csete Örs a forradalom helyszíneit mutatta be. Zika Klára az esemény Kárpát-medencei kisugárzásáról beszélt. Másnap dr. Marossy Endre a hadtörténész szemével elemelte a forradalmat, majd diákok – köztük a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem hallgatói – szoltak korreferátumokban a vidéki városok forradalmi eseményeiről.

■ RÓBERT PÉTER

Az akadémia résztvevői délután ellátogattak a Terror Háza Múzeumba, egy kis környékismertető sétával egybekötve, este pedig Tóth Ilona szigorló orvos tragikus sorsáról láthattak filmet. Másnap ismét a diákoké volt a szó: a középiskolások mellett történelem szakos debreceni egyetemisták is tartottak korreferátumot. Vacsora után az előző estékhez hasonlóan jó hangulatban beszélgettek, ismerkedtek egymással a résztvevők.

Húsz referátum hangzott el, jól tükrözve, hogy 1956 emléke mennyire élénken él az adott településeken. A jól megfogalmazott, történeti érdeklődést és lokálpatriotizmust mutató diákmunkák arról tanúskodnak, hogy készítik a túlélőkkel való beszélgetés mellett levéltári kutatást is végeztek, illetve átnézték a korabeli sajtót. A művek némelyike méltó lenne a szélesebb körben való publikálásra is. Gyakran hivatkoztak a fiatalok tanáraik segítségére, pártfogására, bizonyítva ezzel, hogy a honismereti-helytörténeti kutatómunka vállalható feladatokat, egyszersmind lehetőségeket kínál a pedagógusok számára is. Különösen érdekes és hiánypótló volt az erdélyi fiatalok szereplése, akik az ottani magyarok – később oly szigorúan megtorolt – 1956. évi szolidaritási próbálkozásairól adtak hírt.

Vasárnap, az elhangzottak összegzése és a zárzó után egy szép és hasznos hétvége emlékével utazhattak haza a hallgatók, s a szervezőkkel együtt elmondhatták, hogy az ideai találkozó is elérte nemes célját.

Átadták a Károli Gáspár-díjakat

Cseri Kálmán lelkész, Peres Imre ókortudós és Tóth-Máté Miklós író kapta idén a Károli Gáspár-díjat, amelyet Arató Gergely oktatási és kulturális államtitkár adott át a reformáció napja alkalmából kedden a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

A tárca az 1997-ben alapított Károli Gáspár-díjat minden esztendőben azoknak adományozza, akik a biblikus tudományokban – fordítással, tanulmányal – kimagasló eredményeket értek el, vagy kiemelkedőt alkottak a magyar líra és próza nyelvi megújítása területén.

A Károli Gáspár-díjat elnyerő Cseri Kálmán a Budapest-Pasaréti Református Egyházközség vezető lelkésze, a református lelképásztori irodalom kiemelkedő művelője. A lelkészt a magyar nyelvű protestáns prédikációk és bibliamagyarázatok, lelkigondozói traktátusok szerzőjeként nemcsak Magyarországon, hanem a határokon túl is széles körben ismerik.

Károli Gáspár-díjat kapott Peres Imre ókortudós, teológus, a szlovákiai Padány református lelkésze. Peres Imre újszövetségi teológiával, hellenisztikával, vallással, antik görög szövegekkel, andragógiával és kateketikával foglalkozik, az ókori görög sírfeliratok nemzetközileg elismert szakértője.

Tóth-Máté Miklós eddigi életművében a legjelentősebb csoportot a reformáció korának nagyjairól írott művei alkotják.

▶ MTI

Császár Angela színművésznő irodalmi összeállításával emlékezett a Keresztyén Értelmiségi Fórum az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulójára október 30-án a budapesti evangélikus templomban. Botta Dénes felvételén a művésznő mellett Mihály Zoltán, az alkalom egyik szervezője.

Két himnusz

A Lutheránia Kolozsvárott

▶ **Luther zoltárparafrazisa, az „Erős vár a mi Istenünk...” kezdetű énekünk közép-európai evangélikuságunk himnusza. Fontosabb egyházi ünnepeink elképzelhetetlenek a felállva énekelte „254-es” ének nélkül. Johann Sebastian Bach „Ein feste Burg ist unser Gott” című kantátája az „Erős várunk” elementáris erejű, himnikus feldolgozása (BWV 80). Többek között ezt a reformáció ünnepére készült kantátát adta elő a Lutheránia ének- és zenekar Kolozsváron október 22-én este az evangélikus templomban, nemzeti ünnepünkre emlékezve.**

1956-jának szimbolikus helyszínén, a Házsongárdi temetőben is, ahol ötven évvel ezelőtt, halottak napján csendes megemlékezést tartottak a magyar forradalom esetjeteinek emlékére. A hatalom itt talán még a magyarországinál is könyörtelenebbül csapott le a megemlékezőkre: többéves börtönbüntetésre, a Duna-deltába való internálásra ítélték a résztvevőket, akiknek a legnagyobb bűnük az volt, hogy elénekeltek a magyar himnuszt.

A vasárnap esti kantátazenés áhítat volt a kolozsvári evangélikusok 1956-os megemlékezésének csúcspontja. Adorjáni Dezső Zoltán vezető áhítata után dr. Cseh Áron Gusztáv kolozsvári főkonzult ünnepi beszéde nyitotta meg az alkalmat. Az ünnepelő gyülekezet teljesen megtöltötte a templomot; az eseményt a testvéregyházak püspökei is megtisztelték jelenlétükkel.

A már említett BWV 80 előtt még két Bach-kantáta szerepelt műsoron: a BWV 5 (Wo soll ich fliehen hin) és a BWV 84 (Ich bin vergnügt mit meinem Glücke) szólókantáta Zádori Mária előadásában. Az este szólistái rajta kívül Schöck Atala, Szabó Sebestyén és Holló Csaba voltak. A kórust és a zenekart dr. Kamp Salamon vezényelte.

Kolozsvár, Erdély fővárosa ezer szállal kapcsolódik a magyar kultúrához, ezért fel sem merülhet a kérdés, mit is keres ott egy magyar kórus. A Lutheránia énekkara szellemi értelemben „hazamegy” a kolozsvári evangélikusok templomába. Kendeh-Kirchknopf Gusztáv ennek a gyülekezetnek volt a lelkésze, míg 1926-ban menekülni kényszerült a román hatóságok elől. Ekkor került Budapestre, a Deák térre lelkésznek, ahol többek között újrászervezte a gyülekezetet „dalárdáját”, a Lu-

Dr. Kamp Salamon, dr. Cseh Áron Gusztáv és felesége, valamint Adorjáni Dezső Zoltán a zenés áhítat utáni fogadáson

therániát. Az ő működésétől kezdve tekinthetjük a mai értelemben vett gyülekezet, egyházi kórusnak a Lutherániát. A régi karnagy fényképe már a templom sekrestyéjében „ráköszönt” a vendégek-re, emléktábláját pedig a templom belső falán nézhetjük meg.

A Lutheránia énekkara Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke meghívásának eleget téve, a Déli Egyházkerület támogatásával jutott el Kolozsvárra. Október 22-én, vasárnap délelőtt istentisztelet keretében szolgált először a kórus. Magyar szerzők – Kodály Zoltán és Kapi Gyula – kórusműveit adták elő; orgonán Mekis Péter működött közre. A Protestáns Teológiai Intézet ebédlőjében elfogyasztott ebéd után a kórus tagjai megtekinthették a város legfontosabb nevezetéseit.

Erdélyben mindig megrendíti az embert a gazdag nemzeti múlt, a küszködésekkel teljes közelmúlt és jelen, valamint a néha reménytelennek tűnő jövő feszültsége. Különösen így van ez, ha helyi emberek mesélnek múltiról, jelenről, jövőről. A vendégek jártak Kolozsvár

■ KERTÉSZ BOTOND

Felismertetni a gonoszt

Interjú Pindroch Csabával

▶ **Harmincnégy évesen már egy sereg film és színdarab van mögötte, pedig nem elsőre került be a színművészeti egyetemre. Csak ízelítőül néhány cím: Valami Amerika, Kontroll, Fej vagy írás, Rokonok – és most a Mansfeld. Amikor az interjú előtt találkozunk, mégsem „a művész úr”, hanem egy pólós, farmeres, langaléta srác köszön rám, majd beviharzik a kávézóba. Pindroch Csaba körül sűrűn kering a levegő.**

– Most megy a mozikban a Mansfeld című film, amelyben egy huszoneves fiatalembert alakít a tizenéves kölykök között. Milyen volt velük játszani?

– Nekem arról szolt ez a szerep, hogy újra huszonegy éves lehetek. Levittem magamat az akkori szintemre.

– Hogyan kapta a szerepet?
– Érdekes módon. Úgy kezdődött, hogy találtunk a ligetben egy kiskutyát. Befogadtuk, és próbáltuk megkeresni a gazdját. Azokban a napokban az egyik kereskedelmi tévé interjút csinált velem. Ebben elmondtam, hogy keressük a kutyát tulajdonosát. Végül jelentkezett érte valaki, aki ismerte a Mansfeld című film rendezőjét, Szilágyi Andort. Így került kapcsolatba velem, aztán innen már csak egy lépés volt, hogy nekem kínálta a szerepet. A kész filmet egyébként sajnos még mindig nem sikerült megnéznem, annyi a dolgom.

– Mivel foglalkozik mostanában?
– Augusztus 20-a óta a Pesti Színházban Thomas Vintenbergek és Mogens Rukov Az ünnep című darabját próbáltuk. Michael játszik benne, egy szörnyű család rossz gyerekeit. A darabbeli apánkról kiderül, hogy pedofil volt, és két testvérünket is fajtalankodásra kényszerítette ötven évvel ezelőtt. A hatvanadik születésnapján a legidősebb fiú kiborítja a bilét, én pedig a végén megverem apámat.

– Hogy boldogul a szereppel?
– Nagyon nehéz ezt a figurát eljátszani. Igazi negatív szerep, amiben meg szoktam bukni. De általa belekóstoltam valamibe, ami a legtávolabbi áll tőlem, és mégis nagyon közel van hozzám. Egy vadállatot jelenítek meg, aki kicsit bennem is megvan; itt ezt kiélhetem.

Fontosnak érzem, hogy hitelesen megmutassam: mi lakhat egy jónak tűnő emberben. A gyilkosokról a szomszédok általában azt mondják, hogy milyen kedves, rendes embereknek látszottak. Ha van rossz, azt kötelességünk megmutatni a nézőnek, hogy felismerhetővé váljon.

FOTO: BOTTA DÉNES

A színházi próbákkal párhuzamosan filmeztem is: Koltai Róbert Megy a gőzös című filmjét forgattuk.

– Nem lehet könnyű bírni ezt a tempót.

– Mindig mindent dupla energiával csinálók. A színházi premier előtt kétféle nappal próba közben szédülni kezdtem, mert felment a vérnyomásom. Életemben először éreztem azt, hogy már nem vagyok húszéves. Figyelmem kell magamra, ha ilyen vesztűl dolgozom. Egy rendező barátomnak van egy példázata ezzel kapcsolatban: a szerep megtalálása olyan, mintha egy gyors sodrású folyón akarnánk átkelni. Át lehet ugrani, egy pallón is átsétálhatunk, én azonban belevetem magam a vízbe, és átverekszem magam. Az egész élettem arról szól, hogy küzdök. Bizonyítani akarok.

– Önmagának vagy másoknak?
– Másoknak. Mindig az érdekelt, hogy mások mit gondolnak rólam. Fontos, hogy szeressenek. Egy őszinte jó szóért mindenre képes vagyok. Tripla energiával küzdök azért, hogy tetsszem valakinek. A tragédiám, ha ez nem sikerül. Megbuktam már néhány darabban. Sőt

általában tizből csak egyszer érzem azt, hogy sikerült.

– Mikor éri úgy, hogy sikerült?

– Amikor öröm játszani, amikor magától halad előre a történet, és amikor nem érdekel, hogy ki mit mond.

– Bizonyára nem csak az elismerés vágya hajtja...

– Számomra a színház szolgálat, prófétálás. Vezetni kell az embereket, felismertetni a gonoszt, reményt, igazságot mutatni. A színésznek kutya kötelessége, hogy szolgálja azt, amit igaznak gondol. A színészen mint egy tükrön keresztül kell az isteni fénynek sugározni – ha tiszta a tükör, és Isten is úgy találja, hogy használható. Ehhez csiszolatom magam. Kötelességem, hogy a talentumaimat kamatoztassam, és mindent megtegyek azért, hogy adjak valamit a világnak.

– Reneces gimnáziumba járt Esztergomban. Gyakorló katolikus?

– Ez azért túlzás. Engem a gimnázium nagyon elriasztott a katolikus egyháztól. Ott és akkor nagyon rossz volt a bentlakásos iskola katonás fegyelme. Jó meszszire el is távolodtam az egyháztól. Nagyon hosszú időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy kiheverjem azt a négy évet. Mivel akkor mindennap misére kellett járni, azóta nem járok. Talán eljön majd az idő, amikor megint visszatérek. De külön kell választani az egyházat és a keresettségét. Az utóbbi nem távolodtam el, és az egyházzal is közlekedem mostanában. Nemrég volt az esküvőm, és az egykori fizikatanárom adott össze minket; számomra a házasság szentség. Megtaláltam a személyes istenhitemet, amit nem feltétlenül az egyházi szertartásokkal tudok kifejezni.

– Úgy tűnik, most nagyon jól van.

– Igen. Megnősültem, vettünk vidéken egy házat, ami régi álom volt. Párhuzamosan meg tudtam csinálni két nagyon jó munkát, ami anyagilag is jól jött azonkívül, hogy remekül éreztem magam bennük. A jegygyűrűmbe egy hullámot gravírozattunk: egyszer fenn, egyszer lenn. Most éppen fenn. Hogy azért jó-e, mert előtte nagyon rossz volt, vagy azért, mert nemsokára megint rossz következik, nem érdekel. Most jól vagyok, és csak ez számít.

■ JÁNOSI VALI

Abban egyetértettek a zenekar tagjai, hogy indulásakor a Promise a barátság, a sokszínűséget, illetve a tanult képességek és a mögöttük rejlő lélek egységét jelentette; keresték, hogyan fejezhetnék ki azt, ami bennük van.

Baráti-testvéri közösség, misszió

Aradi Bandinak komolyzenészként is megfelelt ez a színvonalas zene. Bandi testvére, Gyuri így emlékezik: „A legszorosabb baráti-testvéri közösségként létrejövő Promise az egyetemi időszakomat fémjelzi. Kollégiumi zenekarként indultunk, az első próbák a teológia egy kollégiumi szobájában zajlottak. Eleinte évfolyamtársak, barátok támogató légkörében játszottunk, aztán kilépve a falak közül az evangélikus egyház megannyi gyülekezete előtt is, például Pécsen, Kőbányán, Balatonbogláron, Szélerősa fesztiválokon, ezenkívül Bonyhádon, Békéscsabán és számos más helyen. A legtermékenyebb időszakban nem volt olyan hónap, amikor egy-egy hétvégén két-három helyszínen ne szolgáltunk volna.”

Csabi: „A Gryllus Danival – aki az első CD-eket kiadta – való kapcsolat révén játszhattunk a diósgyőri Kaláka fesztiválon, illetve művelődési házakban, és így világi kihívásokkal is szembesülhettünk.

Emlékeztetőül...

A Promise zenekar 1991-ben alakult az Evangélikus Teológiai Akadémia hallgatóiból. Baráti társaságként kezdtek el együtt zenélni, az azóta evangélikus lelkészként szolgáló alapító tagokhoz később zenész barátai is csatlakoztak.

A zenekar tagjai:

Aradi András – cselló
Aradi György – basszus, ének
Baranyay Csaba – gitár, ének
Huszák Zsolt – gitár, ének
Noszticzius Vilmos – billentyűsök, ütősök, ének
Smidéliusz András – gitár, ének
Smidéliusz Gábor – gitárok, ének
Korábbi tagok:
Kutyey Pál – trombita, ének
Lénárt Viktor – fuvola, ének
Varvasovszky Péter – ütősök

Az eltérő zenei háttérrel és érdeklődéssel érkező muzsikusok sajátos hangulatú „könnyű műfajú kamarazenét” játszanak, melyet az akusztikus hangzás határoz meg. A gitár, cselló, fuvola, ütősök jellemző hangszerként támasztják alá a sokszor többszólamú vokális részeket. Saját szövegek és megzenésített versek egyaránt megtalálhatóak műsorukon. Az elmúlt években számos koncertet adtak templomokban, gyülekezeti házakban, művelődési otthonokban, ifjúsági találkozókban. 1998-ban és 2002-ben felléptek a diósgyőri Kaláka folkfesztiválon, jártak már Németországban és Finnországban is. Felvételeiket az INITA hangstúdióban készítették.

Jó volt nem egyházi emberektől is pozitív visszajelzést kapni.”

Smidéliusz Gábor számára a Promise barátságból kiinduló és azon túlmutató vállalkozás, illetve ennek a néhány embernek a közös gondolkodása és a szövetsége révén megfogalmazott ígéret volt, amely által más emberekkel is megoszthatták a hitüket.

Lénárt Viktor a közös látást hangsú-

Koncert a III. országos evangélikus találkozón, Csömörön 2001-ben

Búcsúzik a Promise

(A múlt heti írás folytatása)

lyozza. Vallomása szerint „nagyon különböző emberek vagyunk, de volt egy nagyon erős közösségünk a zenélésben. A sokféleségünk, az, hogy mindannyian mások vagyunk, fejlesztőleg hatott ránk.”

Koncepció?

„Célunk: a hitünket, látásmódunkat költői módon elmondani.” (Aradi György)

Csaba a következőképpen fogalmaz: „Az a vágy hajtott bennünket, hogy az

Láttak, de nem láttak meg

Viktor fogalmazta meg a leghatározottabban, amiről a zenekar többi tagja is beszélt: „A Promise egy olyan modell volt, ami egyházi értelemben is nagyon

A farsori evangélikus templomban megtartott november 3-i búcsúkoncert – elől balról jobbra: Baranyay Csaba, Smidéliusz András, Smidéliusz Gábor, Aradi András; hátul: Noszticzius Vilmos, Huszák Zsolt, Aradi György és Bálint Nóra

Smidéliusz András 1993-ban kapcsolódott be a zenekarba, versmegzenésítéssel járva hozzá az örömhír ily módon való terjesztéséhez. „Nagyon sok életre szóló emléket őrzök a Promise-

Aradi György

szal kapcsolatban, ezek közé tartoznak »nagy utazásaink»: 1995-ben Németországba, aztán 2003-ban Finnországba” – mondja.

Noszticzius Vilmos a zenekar CD-inek produceri munkáit végző INITA Hangstúdió tulajdonosa és például a 120 évszáz alkotója. Számára a Promise annak idején a zenei önmegvalósítás részét képezte, mára inkább családot jelent.

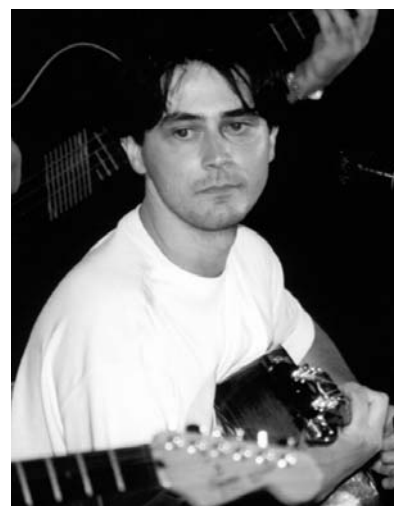
Maci, azaz Huszák Zsolt, a leglazább gitártanárok gyöngye rangos dolognak tartja, hogy egy ilyen együttesben, mint a Promise, neki helye van. Meglátása szerint az együttes az évek során zeneileg érettebb lett, az viszont nem változott, hogy – amint mondja – „ugyanúgy a szívem csücske, mint eddig volt”.

életérzéseinket megfogalmazva megmutassuk, amink van, s hogy végső soron segítségünk másoknak, hogy megtalálják a kapcsolatot Istennel – kevésbé szájbarágós stílusban.”

Gyuri: „A Promise és a versmegzenésítések teljesen új szintet hoztak az ifjúsági zenélésbe. Legnagyobb elődünknek a Győri János Sámuel-féle zenei világ tekinthető, az Ősök fesztiválról. Gábor, Csaba, aztán András voltak a legtermékenyebb zeneszerzők, de mindannyian aktívan részt vettünk a komponálásban. Nem amerikai beatzenekar voltunk, hanem egyéni stílust hozott ez a különleges felállítás.”

Vilmos a koncepció változásáról gondolkodva megállapítja, hogy ez a Promise esetében tükröképszerűen hasonló ahhoz, ahogy a Jézus Krisztus szupersztár a leglátadóbból a legkonformabb keresztény művé vált. A deszkalizálódás lezajlott, mára már elvesztette az élet. Gábor ezzel szemben úgy látja: „A Promise szakralitás nélkül kiüresedett volna. Az persze lehet, hogy elveszett az a lelkesedés, ami az elején hajtotta a tagokat. Ez az egész sűrűlta a profikra jellemző igényességet, de el soha nem érte. Ez is egy dilemma – amatőrök vagyunk, és mindig valami profira vágykoztunk. De hiszem, hogy van spirituális tűz a zenekarban, mert e nélkül nem léteznék volna ennyi ideig.”

fontos lett volna – az egyház vezetése látott, de nem látott meg minket. Kapunk támogatást, de – nagyon alulról. Az egyházi élet szerves részévé tenni a zenekart nem volt egyszerű. Sokkal többet lehetett volna ebből a potenciálból kihozni, ha az egyház idejében felismeri és támogatja.”

Smidéliusz Gábor

Kérdésemre, hogy valaha is megfogalmazódott-e bennük a gondolat, hogy csak a zenekarral foglalkozzanak főállásban, Csaba szerényen azt válaszolta,

hogy igen, de ehhez túl kis egyház vagyunk. (Megjegyzem, érdemes megfigyelni, hogy az ifjúsági munkában milyen hatalmas szerepe van a keresztény könnyűzenének. Például amerikai testvéreinknél főállású zenekarok végzik ezt a rendkívül komoly missziós szolgálatot a fiatalok között. Ha csak azt nézzük, hogy a Promise milyen lelki hatással volt sok-sok magyar fiatalra, láthatjuk, hogy ez az egyik „legütösebb” mód a fiatalok megszólítására ma az evangélikus egyházban is.)

Barátságok, szerelmek és a zenekar

„Minden mindennel összefügg” – vallja Csaba. „Tíz évvel ezelőtt, mikor nagyon sokat találkoztunk, effektíve együtt éltük az életünket. Én már házasember voltam a zenekar megalakuláskor. '93-ra, az első saját kőbányai koncertünkre született Bence fiam. Akkor már majdnem egyórás műsort adtunk. Nagyon hálás vagyok a feleségeimnek, akik sok terhet hordoztak abból, amit a Promise jelentett. Végigkísértük egymást a szerelmek, házasság, gyermekáldás útján.”

A promise-os csapat aztán egyre szaporodott az évek során. Csaba mosolygva jegyzi meg, hogy az egykori csecsemők mára nagy gyerkőcökké cseperedtek. A zenekar tagjait továbbra is szoros kötelékek fonják össze, például néhányan keresztszülei egymás gyerekeinek – a barátság tehát megmarad, csak a forma változott, változik.

Az esetleges konfliktusokról Gábor így beszélt: „Persze hogy voltak konfliktusok. De tizenöt évig együtt dolgoztunk! Ez önmagáért beszél. Azért lehetett ez így, mert igenis volt közös alapunk: a hitünk.”

Folytatás?

Gábor, folytatva a Promise által megkezdett utat, gyülekezeti-ifjúsági területen szeretne továbbra is mozogni. Az a terve, hogy gyülekezeti szinten, projektekhez kapcsolódva kialakít egy kis csapatot, amely gyülekezetekben, iskolákban, fiatalok között játszhatna.

Viktor a Promise-ból való kilépéssel és a mostani lezárással is már a következő feladatra figyel. Úgy véli, meg kell tanulnunk elengedni a dolgokat az életünkben, meg kell tanulnunk hálásnak lenni azért, ami volt, és nem siratni, hiszen a múlt tényei lépcsőfokká válnak az új tennivalókhöz vezető úton – részei lesznek a folytatásnak.

Csaba örömmel adná át a lantot a jövő nemzedékének. Ha a tér és idő kezeire beszél, és így biztat: „A tizenöt év után elkövetkező búcsúkoncert után a Promise tovább él a felvett hanganyagokban és a barátsághalban, amely lehetővé teszi, hogy ebből bármikor újra zene legyen. Számomra a Promise mindig azt fogja jelenteni, amit együttesünk neve: azt az ígéretet, amelyet mindannyian hordozunk.”

■ FRENYÓ ANNA

► **A budavári egyházközség október 23-i ünnepi istentiszteletén a világháború és a kommunizmus időszakának áldozataira, az elnyomásra emlékeztető táblát avattak fel a templom előterében, október 28-án pedig gyülekezeti nap keretében idézték fel a gyülekezetben ötven évvel ezelőtt történeteket. Az alkalmon e sorok írója gyülekezeti fotókkal illusztrált előadást tartott, Madocsa Miklós és Juhász Géza (1956-ban Budavárban szolgáló segédlelkészek) személyes élményeiről számoltak be.**

Az '56-os eseményekről hosszú évtizedekig hallgatni kellett, a róluk szóló dokumentumok jó része elkallódott, feledésbe merült. Fontossá vált tehát, hogy amit lehet, írásos, fényképes és főleg személyes emlékekből idézzünk fel és rögzítsünk.

1956 ősze nagy változást jelentett az evangélikus egyházban is: nálunk az 1948-ban koncepciók perben elítélt, majd belső emigrációba kényszerített Ordass Lajos püspök visszatérése jelentette az új kezdetet. Az ő második, 1958 nyaráig tartó püspöksége különös, kegyelmi időszak volt, lehetőség az egyház újjászervezésére.

A budavári gyülekezetnek 1953 óta Várady Lajos budai egyházmegyei esperes volt a lelkésze. A korábbi lelkész, a legendás evangélikációs igehirdető Sréter Ferenc 1954-ben politikai nyomásra volt kénytelen elhagyni Budavárt, és vele tartott az általa kialakított több száz fős ébredési közösség is. Ilyen viharok után

a legfontosabb feladat a gyülekezet újjáépítése volt.

Budavárban a lelkész mellett fiatal segédlelkész működött: 1955 végén, 1956 első felében Juhász Géza szolgált itt. Ő '56 nyarán az Evangélikus Élet szerkesztőségébe került, azonban továbbra is Budavárban lakott, így ott élte meg az '56-os őszi eseményeket, és részt vett a gyülekezeti szolgálatban, a pasaréti istentiszteletek tartásában. Mint elmondta, a forradalom alatt a tömegközlekedés szünetelt, ezért gyalog ment naponta a városon keresztül a Puskin utcai püspöki hivatalba, ahol a szerkesztőség volt, így közvetlenül saját szemével láthatta a forradalom eseményeit.

Juhász Géza szerkesztette az Evangélikus Élet november 4-i, úgynevezett forradalmi számát, amely a szokásos négyoldalas helyett – a papírhány miatt – csak kétoldalas volt (Reprint kiadása lapunk

Buc

múlt heti számának mellékleteként jelent meg – A szerk.). Eme utolsó '56-os lapszámban (az EvÉlet ezt követően csak 1957 márciusában jelenhetett meg) Juhász Géza beszámolót írt Istentisztelet egy budai gyülekezetben 1956. október 28-án címmel. A cikk érzékletesen tudósít arról, hogy az akkori háborús körülmények között milyen csendes hősiesség kellett az alapvető templomi szolgálat elvégzéséhez is, sőt magához a mindennapi élethez.

1956. október eleje óta már Madocsa Miklós volt Budavárban a segédlelkész, így az idén ünnepi budavári lelkészének fél évszázados évfordulóját. Elmondta, hogy tudtával két fiatal budavári gyülekezeti tag vesztette életét a forradalmi eseményekben: Kocsis Péter huszonkilenc éves villanyszerelő és Rozman István tizenhét éves fűtő. Miklós bácsi a gyülekezeti szolgálati napló 1956. október 23. és november 4. közti bejegyzéseit olvasta föl. Száraz, tárgyilagos bejegyzések tanúskodnak a lelkészek és a gyülekezet mindennapjairól, a helytállásról. November 4-én, vasárnap „háborús események mi-

„Csodálatos ma evangélikusnak lenni...!”

Interjú Mark S. Hansonnal, a Lutheránus Világszövetség elnökével

▶ A világ 66,2 millió főt számláló evangélikusságának első számú képviselője, Mark S. Hanson amerikai püspök kedves, közvetlen ember. A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) elnöke első alkalommal jár hivatalosan egy tagedyháznál Európában. Szavaiból a lutheri tradíció iránti mély elkötelezettség, ember- és egyházszeretet árad. E sorok íróját különösen is lenyűgözi, hogy többször is kifejtje: tanulni jött hozzánk. Kíváncsi ránk, egyházunk szolgálatára, híveink életére, a helytállás példáira, s aggódva érdeklődik a napi politika eseményei felől, amelyeknek a híre Amerikába is eljutott. Október 26. és 29. között tett „hivatalos” magyarországi látogatása tehát korántsem hivatalos légkörben zajlott; sokkal inkább személyes, testvéri, baráti eszmecserének mondható.

– Elnök úr, milyen céllal érkezett Magyarországra? Mik az első benyomásai?
– Szerettem volna megismerni, hogy Isten „miként működik” a Magyarországi Evangélikus Egyház életében. Azért is jöttem, hogy ismerkedjem történelmükkel, hálát adjak kitartásukért és hitvallásos magatartásukért, amelyet az üldözések, a nehéz évtizedek során tanúsítottak, felnézve Krisztus keresztyére. Hálás vagyok azért, hogy látogatásom éppen 1956. október 23-a ötvenedik évfordulója és a reformáció ünnepe közé esik.

A magyar evangélikus egyház mélyen gyökerezik a magyar társadalomban, s páratlanul értékes szolgálatot végez. Azt vallom: az evangélikus reformáció a jelenben és a jövőben is folytatódik, azáltal, hogy Krisztust hirdetjük, a kereszt szerint élünk, és hivatásunkban tanúsítjuk a hitünket. Ezt teszi a magyar evangélikus egyház is. Az itteni kollégáimmal való beszélgetés, az ő munkájukkal való találkozás igen mély benyomást tett rám. Köszönöm a melegsívű, testvéri fogadtatást.

– Milyen feladatkörökben működött az elnökké választása előtt?
– Huszonhárom éven át gyülekezeti lelkész voltam. 1995-ben püspökké választottak. 2001-ben az Amerikai Evangélikus Egyház (ELCA) elnök-püspöke lettem. Egy ötmillió fős nagy egyház vezetője voltam, mikor 2003-ban Winnipegben LVSZ-elnökké választottak.

– Mit jelent az Ön számára egy több mint hatvanhatmillió fős világszervezet elnökének lenni?

– Először is óriási megtiszteltetés egy olyan, a misszió iránt elkötelezett, erős és nagy szervezet élén állni, mint az LVSZ. Másrészt nagy felelősség is, annál is inkább, mert egy amerikai egyházat is vezetek, és a két feladat között kell egyensúlyoznom. Találkozhatom olyan egyházi és társadalmi vezetőkkel, akikkel egyébként nem lenne módom, s ez is igen nagy felelősség. Legfontosabb feladatomnak azt tartom, hogy – meglátogatva a tagedyházakat – megismerjem, miként cselekszik Isten az evangélikus egyházakon keresztül. „Híd” szeretnék lenni evangélikus és evangélikus között, de evangélikusok és más keresztény emberek között is.

– Hadd említsek néhány magyar vonatkozású kapcsolópontot: 1957, Minneapolis, Ordass Lajos; 1984, Budapest, LVSZ-nagygyűlés...

– Jelen voltam az 1957-es nagygyűlés egyik istentiszteletén, és szívbem hordozom Ordass püspök emlékét. Ordass Lajos egyik legfőbb tanúságtevője a magyar népnek, az evangélikusságnak. Meg volt jelölve a kereszt jelével. Szenvedése, amelyet az evangéliumért vállalt, példa arra, hogy miként lehet Krisztus tanítványaként a kereszt útján járni.

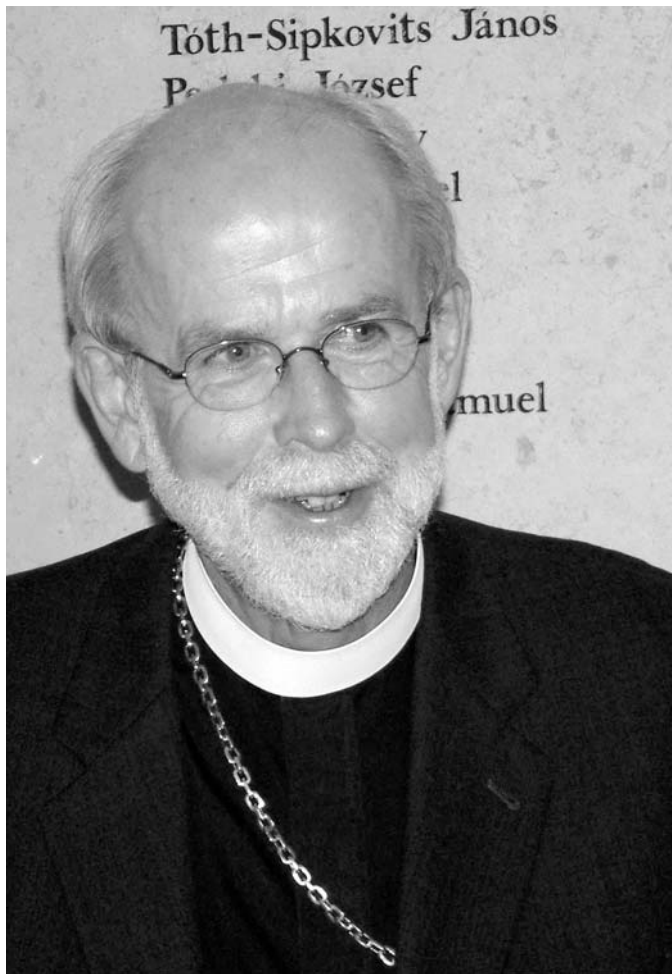
Köszönetet szeretnék mondani Budapestnek az 1984-es LVSZ-nagygyűlésért. Meghatározó esemény volt a világszövetség életében: a tagedyházak akkor léptek teljes szószéki és úrvacsorai közösségre egymással, elítélték az apartheidet mint etnizmust, továbbá állást foglaltak a nők és fiatalok teljes körű egyházi részvétele mellett. A mai LVSZ alapjait 1984-ben Budapesten rakták le.

– 2003-ban Winnipegben szintén egy sor fontos határozatot, illetve elvégzendő feladatot jelöltek meg a „gyógyulásra váró világ” témakörében. Most, a hatéves ciklus felénél milyen eredmények mutatkoznak?

– Tizenkét különböző területen foglalkoztunk meg cselekvési prog-

ramokat. Nehéz minden téren kimutatni a fejlődést, de sokat dolgozunk. Az egyik program például a fenntartható fejlődést igyekszik elősegíteni a helyi közösségekben, egy másik a katasztrófák áldozatainak segélyezését célozza. Az AIDS elleni küzdelem iránt is elkötelezték vagyunk, és még számos területen mintegy ötezer munkatársunk dolgozik a világszervezet projektjein.

– Markáns különbségek fogalmazódtak meg Winnipegben például a homoszexualitás és az eutanázia kérdéskörében a tagedyházak között. Hogyan küzd meg az LVSZ az eltérő, akár egymással szemben álló véleményekkel?

– Egy külön csoport dolgozik azon, hogy a házasság, család, emberi szexualitás témakörében asztalra tegyen egy jelentést. Ez várhatóan néhány hónapon belül elkészül. De e dokumentum nem állásfoglalás lesz! A célunk az, hogy összegyűjtjük, miként értelmezik a tagedyházak az ezzel kapcsolatos kérdéseket, hogy megismerve megértsük egymást.

– Mit tehetnek az evangélikusok a világ gyógyulása érdekében?

– Nagyon is sokat! Imádkozhatnak a békéért, otthonuk, szívük, gyülekezeti békéjüket munkálthatják, a civil társadalom és így a világ békéjét is elősegíthetik.

– Az iraki háború kapcsán Bush elnökkel szemben megfogalmazott ellenvéleménye, az iraki népért tanúsított kiállása példaértékű.

– Bush elnök kereszténynek vallja magát, ám nem akart találkozni azokkal az egyházi vezetőkkel, akik nem értettek egyet politikájával. Az USA öt legnagyobb egyháza egyikének vagyok a vezetője, de markáns véleményem miatt elutasította a velem való találkozást is. Én ugyanis elneveztem a háborút. Többször találkoztam viszont Condoleezza Rice külügyminiszterrel. Ő igent, az episzkopális [anglikán], illetve a katolikus egyház vezetői, illetve jómagam nemet mondtunk a háborúra. Tény, hogy az evangélikusok az USA-ban is sokféle szint képviselnek a politikai palettán; ebben a kérdésben sem mindenki értett egyet velem: én az igazságos békére szeretnék rámutatni, miközben Bush elnök és Condoleezza Rice az igazságos háborúról beszél. Amikor püspökként és

LVSZ-vezetőként megszólalok, nem a magánvéleményemet mondom, hanem az egyház társadalomról szóló tanítása („Isten békéje a világnak”) alapján beszélek. Most, a konfliktus kellős közepén persze már azt kell vizsgálnunk, hogy mit lehet tenni, hiszen evangélikus katonák, lelkészek is szolgálnak az iraki háborús térségben.

– Ideérkezése előtt értesült-e hazánk aktuálpolitikai eseményeiről?

– Igen, hiszen Magyarország sok hírben szerepelt az utóbbi napokban. Magunk között vagyunk, a lutheri tradíciót vallók nagy családjában, hadd mondjam tehát el az '56-os forradalom évfordulóján történetekkel kapcsolatban: Magyarország azzal a válsággal néz szembe, amellyel a világ számos más országa is. A kérdés ez: bízhatunk-e ma a vezetőkben? Egyáltalán a kormányokban? Elmondják-e az igazat a gazdasági és más kérdésekben? Az elveszett becsület okozza ma az egyik legkomolyabb krízist. Az 1956-os forradalom kerek évfordulója alkalom volt Amerikában arra, hogy hálát adjunk mindazért, amivel a magyarok gazdagították a világot a művészet, az irodalom, a tudomány területén, és megünnepeljük ennek a népnek az akaraterjét, kitartását, ajándékait, tehetségét. (Nota bene: Hanson püspök járt a 301-es parcellában és a Terror Házában is. – A szerk.)

– Milyen kihívásokkal néz szembe az LVSZ 2006-ban, egy nyugtalan, békétlen világban?

– Négy fontos kérdést kell említenem, amelyekre válaszokat keresünk. Az első: hogyan élünk együtt keresztényként más hitű – zsidó, muszlim – emberekkel? Hogyan tudunk a radikális fundamentalistákkal való dialógus megteremtésén fáradozni? Jó jel, hogy Afrikában, Ázsiában, Indonéziában javuló együtt munkálkodás, párbeszéd van. A cunami után például keresztények és nem keresztények együtt építették újjá lerombolt házaikat. A második: az AIDS és a HIV-vírus esetében megtörtük a hallgatást, mert tudjuk: vállalni kell a konfrontációt e kérdéskörrel kapcsolatban. Beszélni kell a bajról. Fontos kötelezettségünk, hogy gondjukat viseljük az AIDS-árváknak, oktassuk, gyógyítsuk őket... A harmadik terület: Isten igéje és az írásmagyarázat természetesen szintén rendkívül fontos az LVSZ egész munkájában. Végül, de nem utolsósorban nem hagyható ki az anyagiak kérdése sem: a világ számos országában küszködik a helyi evangélikus egyház a megmaradásáért. Segíteni kell rajtuk, s ez kihívás az egész LVSZ finanszírozására. De kihívás az ökömenikus kapcsolatok ápolása is, és kihívás az egész világ számára a közel-keleti helyzet, az izraeli-palesztin párbeszéd és a gazdasági globalizáció áldozatainak helyzete is. Utóbbiakal gyakran találkozom útjaim során – a globalizációnak nem csak haszonélvezői vannak!

– Engedje meg, hogy személyesebb kérdéssel folytassuk a beszélgetést. Kérem, szóljon röviden a családjáról.

– Harminchat éve vagyok házas; feleségem, Lone szociális munkás, korábban két minneapolis-i gyermekorvos szociális munkáját vezette. Chicagóban élünk. Hat gyermekünk van – közülük négyet örökre fogadtunk –, tizennyolc és harminc év közöttiek. Érdekes család vagyunk, van például egy jamaicai vőnök. Már két unokánk is született. Ők mindannyian Minnesotában élnek.

– Végezetül: mit üzen lapunk olvasóinak?

– Szeretném erősíteni és bátorítani Önöket hitük megvallásában, ezért hangsúlyozom, hogy legyenek mindig tudatában annak: még ha Magyarországon az evangélikus egyház kisebbségi helyzetben van is, nincsenek egyedül a hitben: egy olyan közösség – egy 66,2 millió fős család – tagjai, amelyek az egész világra kiterjed. Csodálatos dolog a mai világban evangélikusnak lenni! Minden bizonnyal Önök is tapasztalják, hogy a társadalomra jellemző a szekularizmus, a materializmus, a teljesítménykényszer... Mi, evangélikusok ezekkel ellentétben azt a hitet vigyük a világba, ami lutheri örökségünk: csak Isten által, hitben igazulunk meg. Evangélikusnak lenni azt jelenti: evangéliumot lenni! Világszerte százerek dolgoznak az LVSZ projektjein. Mindig is az segítséget, nem pedig a széthúzást mélyítik az evangélikusok, s Önök a magyar társadalomban diakóniai szolgálatukkal, oktatásukkal, gyülekezeteik által értékes szolgálatot végeznek. Hálát és köszönetemet fejezem ki a Magyarországi Evangélikus Egyház munkájáért, szolgálataért, és imádságban hordozom egyházukat.

■ KÓHÁTI DOROTTYA – SZENTPÉTERY PÉTER

Budavár '56-ban

att az istentisztelet elmaradt” – szól a lakonikus bejegyzés. De mi is történt a forradalom leverése idején Budavárbán?

November negyedikéig nem voltak jelentős harci cselekmények a Várnegyben. Harcok inkább a Széna téri és a Moszkva téri közlekedési csomópontokon folytak. A forradalmat eltipró negyedikéi szovjet invázió túlereje miatt azonban az ellenállás csak egy-két helyen maradt meg több napon át. Ilyen hely volt Budavár is, ahol Végvári Vazul ferences szerzetes vezetésével elsősorban diákok tartották magukat több napig – hősiesen. A szovjetek november 6-án ultimátumot intéztek a védőkhöz, és november 7-én hajnalban megindult a körülzárt Budavár ostroma.

Végvári Vazul beszámolója szerint öt szovjet páncélos vonult fel az Ostrom utcán a Bécsi kapun harccálláspontot elfoglaló magyar védőkkel szemben. Délben a védők beszüntették az akkor már értelmetlen ellenállást, hogy elkerüljék a további vérontást, s hogy a történelmi Várnegy ne szenvedjen

nagyobb kárt. Egy fennmaradt fénykép tanúsága szerint a Bécsi kapu bal felső része találat következtében leomlott, az ellenállás beszüntetése után a szovjetek rajta keresztül aránylag akadálytalanul hatoltak be a Várba, és jutottak el a Dísz térig.

Mi történt közben az események középpontjába került evangélikusokkal? Madocsa Miklósék az épület saroklakásában laktak. Félő volt, hogy otthonuk a harci események következtében találatot kaphat, ezért a gyerekeket egy hátsó lakásba költöztették, maguk pedig a pincébe mentek le, a kocszra terítették pokrócot, azon aludtak. Szerencsére a lakás végül nem kapott találatot.

Juhász Géza az 1959. évi Evangélikus naptárban számolt be a budavári templomról mint a legtöbbet szenvedett fővárosi evangélikus templomról. Az 1944–45-ös ostromban nagyrészt elpusztult templom 1956-ban újra háborús sérüléseket kapott. Juhász Géza emlékszik a Bécsi kapu védő fiatalokra és arra, hogy az orosz lövedékek által felgyújtott országos levéltár oltásában a lakossággal együtt ők is részt vettek. A budavári evangélikus parókia lakói a háborús cselekmények idején az udvarból nyíló barlangpincében kerestek menedéket. Tizenegy évvel a II. világháború nagy ostroma után újra a pincében rejtőztek a bombáktól és lövedékektől!

A gyülekezeti fotók közül három fénykép ábrázolja az '56-os belővéseket. Madocsa Miklós elmondta, hogy a gyü-

lekezeti terem (kápolna) a Táncsics Mihály utca felől kapott találatot, a falon nagy lyuk tátongott. Megsérült a templom is; a másodszori helyreállítás 1958-ra történt meg.

A gyülekezetet a háborús károkon kívül a szovjet katonák betörése és rablása is károsította. 1956. november 8-án, tehát a harcok után egy nappal (!) a katonák betörték a templomkaput, behatoltak a sekrestyébe, elvitték a fali ingaórát, és feltörték a perselypénz gyűjtésére szolgáló dobozokat. A lelkészi hivatalba is behatoltak, felfeszítették az iratszekerényt, és szétszórta az iratokat, a könyveket. A pénztárban levő vas pénzszekerényt nem tudták kinyitni, ezért kivitték a Bécsi kapu téri kis parkba, ott egy tankkal ráhajtották, így hasítva ketté. A tartalmát (készpénz, kötvényeket) magukkal vitték, magát a pénzszekerényt pedig a parkban hagyták összetörve. Így viselkedtek tehát a hazánkat másodszor is „felszabadító”, a szocializmust helyreállító szovjet csapatok.

Bár a forradalom elbukott, néhány hónapig az evangélikus egyházban, így a budavári gyülekezetben is még friss, újjító szellő fújdogált, fellendült az egyházi munka. Madocsa Miklós így írt erről a helyzetről: „Sokan Nyugatra menekül-

tek. A sok nyomorúság közepette mégis megkezdődhetett az iskolai hitoktatás, és érvényüket veszítették az ifjúsági munkát korlátozó írott és íratlan törvények. Nem tudtuk, mi következik, de a megnövekedett lehetőségek között végeztük tovább szolgálatunkat, úgy, ahogy tudtuk.”

Az egyházban 1958-ban végbemert balos visszarendeződés után azonban újra szűkültek a lehetőségek. Madocsa Miklós budavári segédlelkész az időközben „visszarendeződött” egyházi vezetés (közlekedésről: Vető Lajos püspök) – „nem megfelelő politikai hozzáállása miatt” és talán az élénk ifjúsági munka okán – családjától elszakítva, büntetésből Kíssomlyóra helyezte. Hat évig nem végezhetett egyházi szolgálatot: gyógyszerári munkásként, majd vegyésztechnikusként dolgozott, s csak 1967-ben kerülhetett vissza a budavári gyülekezetbe.

1956 eseményei mély nyomokat hagytak az evangélikus egyházban és az egyes gyülekezetek életében, történetében. Még mindig vannak azonban kevéssé ismert momentumok, ezért továbbra is fontos lenne a még fellelhető írásos nyomok, fényképek és emlékek összegyűjtése, feldolgozása.

■ CZENTHE MIKLÓS

Evangélikus kisdedóvók

GAZDAG ZSUZSANNA összeállítás

Szemünk fénye, a gyermek

▶ **Lapunkban röviden már hírül adtuk, hogy legutóbb október 26. és 29. között a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban szerveztek szakmai találkozót bajor és magyar kisdedóvók számára. Ennek végeztével beszélgettünk a kicsinyek nevelésére vonatkozó kérdésekről a magyar szervezővel, Hesz Erzsébettel. A Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztályának szakreferense elsőként a biztonságának a gyermekek életében betöltött szerepéről szolt.**

– A hagyományok és az erkölcsi értékek napjainkban sajnálatos módon kisebb súllyal bírnak, mint anyáink, nagyanyáink korában. Ez azért is elszomorító, mert a kisfiúk és kislányok nem nélkülözhetik az érzelmi biztonságot. Az evangélikus oktatási intézmények alkalmasak arra, hogy megadják azt a szeretetet és biztonságot, amelyre minden gyermeknek szüksége van születésétől fogva.

FOTO: BODA ZSUZSANNA

– A balatoni továbbképzésen elhangzott előadások és hozzászólások kitértek a szülők, illetve a kollégák lelki igényeire is.

– Valóban fontos volt hangot adni annak, hogy a munkatársak lelki épülése is lényeges, hogy meg tudjanak küzdeni emberi, magánéleti, esetleges munkahelyi problémáikkal. Az édesapák és az édesanyák felé irányuló figyelem különösen abban az esetben tölt be döntő szerepet, ha a fiatal szülőknek korábban semmilyen vagy csupán laza egyházi kötődésük volt. Minden pozitív tapasztalat, amelyet óvodás gyermekeik révén szereznek egyházzal, Istenről, hitről, nagyon fontos. Csak megerősíteni tudom a kollégáim által e téma kapcsán elmondottakat, nevezetesen hogy „az óvoda missziói terület”.

Jól szemléltette ezt az a történet, amelyet az egyik résztvevő mondott el. A szülők nem kereszteltették meg a gyermekeiket. Úgy gondolták, elég, ha majd felnőttkorukban döntik el, hogy akarnak-e egyáltalán tartozni valamelyik egyházhoz, és ha igen, melyikhez. Azonban nem tudták kivonni magukat kisfiúk hatása alól: ő az étkezések előtt

imádkozásra buzdította a szüleit és a testvérét, és olyan lelkesen mesélt óvodai élményeiről, hogy végül a szülők felfigyeltek az evangélikus lelkészre, és megkereszteltették gyermekeiket.

– Mennyiben más a helyzet akkor, ha valaki hívó légkörben nő fel otthon?

– Ilyenkor szinte természetes, hogy a gyermekek evangélikus általános, illetve középiskolában tanulnak tovább, de – a konferenciánkon ezt is igyekeztünk minél jobban kiemelni – még őket is segíteni kell abban, hogy minél zökkenőmentesebb legyen számukra az óvodától az iskolába való átmenet.

– Többször el is hangzott: az óvónőknek példaképként kell szolgálniuk.

– Nem lehet elégszer hangsúlyozni: az óvodai hittan, a gyermekek azon élményei, amelyeket első élet éveikben Istenről, önmagukról és a körülöttük lévő világról szereznek egy-egy evangélikus intézményben, meghatározó fontosságúak hitük alakulása szempontjából. Az egyik német előadó, prof. dr. Frieder Harz ezt így fogalmazta meg: az óvónőknek az a felelősségük és a feladatuk, hogy a szerint éljenek, amit hisznek.

– Miként szolgálta azt a mostani bajor–magyar továbbképzés, hogy az óvónők meg tudjanak felelni ennek az elvárásnak?

– Évek óta rendszeresen tartunk bajor–magyar szakmai találkozókat. Ezeket a fórumokat nemcsak én tartom fontosnak; a kollégák részéről is számos pozitív visszajelzést kaptam. A jól működő partnerkapcsolat ebben a formában is lehetőséget nyújt a tapasztalatcsere-re, a meglévő ismeretségek erősítésére, illetve újak kialakítása érdekében.

– Ez alkalommal létrejött-e új bajor–magyar óvodai kapcsolat?

– Október végi balatonszárszói összejövetelünk keretében meglátogattuk a holzkircheneri testvérek magyar partner-óvodáját Várpalotán, valamint a résztvevők megtekintették a bakonyicsérnyei kisdedóvót is. Nekik még nincs bajor testvérintézményük; a látogatás után megtettük az első lépéseket a partnerkapcsolat kialakítása érdekében.

– Azon kívül, hogy lehetővé tette a személyes találkozást, mit adott a szakmai találkozó a résztvevőknek?

– Természetesen minden ilyen alkalommal fontos az elméleti ismeretek gyarapítása is, hiszen az így tanultak később átültethetők a mindennapok gyakorlatába. Ezért a továbbképzés részét képezték a referátumok és beszámolók. Két szemléletes előadást is tartott prof. dr. Frieder Harz; az elsőt a gyermek vallásos fejlődésében bekövetkező változásokról, a másodikat az evangélikus profil mibenlétéről. A bajor, illetve magyar óvónők pedig bepillantást engedtek intézményük életébe, megosztották egymással örömeiket és problémáikat. Világossá vált, hogy az alapvető irányelvek mindkét országban azonosak: érték-, ige- és Krisztus-központú nevelés a gyermek érdekében az óvodától az iskoláig.

Plántálni a hitet

▶ **Két színvonalas referátummal örvendeztette meg a résztvevőket prof. dr. Frieder Harz. A konferencia előadója Bajorországban (Evangélikus Fachhochschule Nürnberg) oktat valláspedagógiát. Kérésünkre röviden összegezte az első felszólalásában – amely A gyermek vallásos fejlődésében bekövetkező változások címet viselte – elhangzottakat lapunk olvasói számára.**

A vallásosság iránti igény eleve benne él az emberben; erre ad egyfajta választ a keresztény hit és hagyomány. Ha a nagyszülők, szülők is hívők, az unoka, a gyermek természetesen valamilyen szempontból könnyebb helyzetben van, hiszen követendő példát lát maga előtt.

Vallási szempontból általában a nagypapák és a nagymamák igyekeznek továbbadni a tradíciókat óvodás-, illetve iskoláskorú unokáiknak. Persze nem mindannyian.

Számos szülő napjainkban azért nem tesz lépéseket ezen a területen, mert számára nincs olyan minta, amelyet „átörökölhette”. Az ilyen édesanyák és édesapák gyakorta gyermekeiken keresztül hallanak egyházzal, Istenről, hitről.

Az ilyen irányú ismereteiket a kisdedők – az otthon falain kívül – elsősorban egy keresztény óvodában kaphatják meg. Mivel a szeretet és a biztonság érzete nagyon fontos számukra, elengedhetetlen, hogy az intézményben töltött mindennapjaik tele legyenek rendszeresen ismétlődő cselekedetekkel. Ilyen rituálé számukra a játék vagy a mesehallgatás; mindkettő a világ, illetve önmaguk megismerését szolgálja.

E folyamat részeként a kislányok és a

kisfiúk rendszeresen kérdéseket tesznek fel. Az óvónőknek mindennapi munkájuk során képesnek kell lenniük arra, hogy meghallják a kérdéseket, és figyelniük kell arra is, hogy melyek azok a problémák, amelyek – még ha megfogalmazni nem vagy csupán nagyon nehezen is tudják – foglalkoztat-

hatják ezeket; a gyermekek nyelvén, egyszerűen fogalmazva megadhatják a válaszokat a nyitott és érdeklődő, folyamatosan kérdező kis közönségnek. Így ők fokra megismerhetik és értelmezhetik is ezeket a történeteket, bele tudják élni magukat az egyik vagy a másik szereplő sorsába.

A bakonyicsérnyei óvodások és az óvónők köszöntötték a vendégeket

ják a kicsinyeket. Az óvodapedagógusoknak merniük kell ezekkel – az olykor nagyon is nehéz felvetésekkel – szembesülni és bevallani, ha egyikre vagy másira nem tudják a választ. Ha viszont tudják, próbálják meg egy-egy történetbe ágyazni.

Mert a mesék és a bibliai történetek a „szövetségeink”. Közöttük számos családtörténet van, tele apa-, anya- és testvérfigurákkal, illetve mögöttes szimbólumokkal. A nevelők bátran használ-

Az empátiás készség fejlesztése nagyon lényeges – nem csupán a gyermekek általános lelki, érzelmi fejlődése szempontjából, hanem a vallásos nevelésüket tekintve is. A szentírási példákon keresztül ugyanis megtanulhatják, hogy szeressék és értékesnek fogadják el önmagukat és társaikat. Az ige abban is segíti őket, hogy bizonyosságot nyerjenek: a jót és rosszat is magában foglaló világban, amelyet Isten teremtett, rend van.

Szakértő szemmel...

▶ **A közös szakmai konferencián látathatóvá vált a bajor–magyar óvodai képzés számos hasonlósága; a nevelők célja mindkét országban az, hogy a keresztény hit és az evangélikus tanítás a gyermekek életének szerves részévé váljék, hogy megismerjék Isten szeretetét, a Szentírás világát, rácsodálkozzanak a teremtett világ szépségére, felfedezzék maguk és társaik értékeit. „Mí az, amit önmaga számára lényeges tapasztalatként magával visz e néhány napos tanácskozásról?” – tettük fel a kérdést a hetvenöt intézmény munkáját segítő Sigrid Schmidts szaknácásodónak.**

Sigrid Schmidts és a tolmács, Révész Rita

Ha egy gyermek toleranciát tapasztal, megtanul türelmesnek lenni.
Ha egy gyermeket bátorítanak, megtanul bizakodó lenni.
Ha egy gyermeket megerősítenek, nő az önbizalma.
Ha egy gyermeket elismernek, megtanulja; jó, ha vannak céljai.
Ha egy gyermekkel őszintén bánunk, megtanulja, mi az igazság.
Ha pártatlanul döntenek egy gyermek mellett, igazságot tanul.
Ha egy gyermeket nem bizonytalanítanak el, megtanulja, hogy megbízson magában és másokban.
Ha egy gyermek barátságosságot tapasztal, megtanulja, hogy a világ szép hely, ahol érdemes élni, szeretni és szeretettnek lenni.
Ha egy gyermek Isten szeretetéről hall, megtanulja, hogy magát értékesnek tartsa, és tiszteljen másokat.
RUDOLF DREIKURS

– Hogyan látja a bajor–magyar partnerkapcsolaton belül az óvodai együttműködés jövőjét?

– Mindkét fél számára nagyon fontos, hogy továbbra is megmaradjon a szakmai kapcsolat – már most kíváncsi vagyok a legközelebbi, 2007 májusában Augsburgban rendezendő továbbképzésünkre –, hiszen sokat tanulhatunk egymástól. Bajorországban még nincs olyan intézmény, mint amilyen Önöknél a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ, ahol gimnázium, szakiskola, általános iskola és óvoda működik egymás mellett, példát adva ezzel arra, hogy miként lehet – a folyamatoságot szem előtt tartva – átadni az evangélikus értékeket közvetítő nevelési elveket az óvodától a középiskoláig.

Tudja-e, hogy...

- ...egyházunkban összesen hány óvoda van? (Tizenöt.)
- ...és közülük hánynak van bajor testvérkapcsolata? (Ötnek.)
- ...melyek egyházunk legrégebben meglévő óvodái? (Evangélikus Keresztény Óvoda, Várpalota; Evangélikus Óvoda, Soltvadkert.)
- ...és a legújabb? (A soproni.)
- ...melyik az az evangélikus kisdedóvó, ahol az új gyerekek számára „avatási ünnepséget” tartanak? (A soltvadkerti.)
- ...melyik a legnagyobb evangélikus óvoda? (Hajnal Evangélikus Óvoda, Orosháza; százötvenhárom fő.)
- ...melyik az országnak az a fővárostól legtávolabb eső pontja, ahol ugyancsak van evangélikus óvoda? (Tótkomlós.)
- ...hol található az az óvoda, ahol játékos formában két nyelven (angol, német) is megismerkedhetnek a kicsik? (Hajnal Evangélikus Óvoda, Orosháza)
- ...mely városokban található az óvoda mellett általános iskola és gimnázium? (Győrben és Orosházán.)

„Temcsi” helyett Isten iskolájában

▶ „Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és közösségeket hitüket.” (Zsid 13,7) – Tessék mondani, ha lenne is rá igény, van erre idő manapság? Nem az elfeledkezésre, hanem a figyelésre és a követésre...

Így mindenszentek idején a villamoson akaratlanul is hallott beszélgetés foslánya szólt emígyen: „Jaj, annyi dolog van, és még ki kell menni a temcsibe is...” Hát igen, ez is az emlékezés egyik formája. Mégpedig egyre gyakoribb formája. Fekad-e ilyenből hálaadás azokért, akik előttünk jártak? Azokért, akik tanítottak, neveltek és értékeket adtak át? De nagy üzlet lett a lelkiismeret megnyugtatósa, a lényegéből kifordult emlékeztető! Erről a virágboltozokról és a mécseskészítők tudnának beszámolni.

A Biblia két mondattal „teszi helyre” eltorzult világunk torz emlékezéseit. De nemcsak helyre teszi, hanem új irányt és új dimenziót ad „figyelésünknek”. Nemcsak emlékezni, hanem figyelni tanít – nem csupán azokra, akik a következő nemzedékek biológiai és szellemi szükségleteiről gondoskodtak, hanem Isten igéjének hirdetőire is. És nemcsak figyelni, hanem hitüket követni is megtanít. Ezt pedig a „temcsibe” járók nem élhetik át.

Azoknak viszont, akik november 4-én, szombaton Surdon ott voltak az evangélikus gyülekezet hálaadó napján, Isten lehetőséget adott arra, hogy a mindenható örök Istentől tanulják meg az emlékezés méltó módját az igén és szerető szíveken keresztül. Jó volt ezt a tantárgyat is tanulni az Úr iskolájában. Mennyei Gazdánk áldott eszközöket, szájakat, kezeket, fejeket és szíveket

használt fel ezen a bemutatón tanításon. Szemerei János esperes az igehirdetéssel, Smidéliusz Zoltán és Deme Dávid lelkészek az oltár előtti és a köszöntéskor mon-

dott igével, Smidéliusz Drobina Erzsébet helyi lelkész a rendkívül szervező és mindenre figyelő szervezéssel, a gyermekek és a fiatalok verssel, mécsesgyújtással és virágokkal, a népviseletbe öltözött asszonykórus énekkel szolgáltak, a gyülekezet számos tagja pedig a gazdagon terített asztalok elkészítésén fáradozott két kezével. És mindannyian Isten eszközei voltak a szívükkel...

Mi is történt Surdon? – Ilyen felvezetés után akár kíváncsi is lehet rá az olvasó. A több mint négy évszázada fennálló gyülekezet megemlékezett lelkészeiről és tanítóiról. Azoknak a nevének, akiké fennmaradt – és, hála Istennek, legtöbbjüké fennmaradt –, felolvasták, majd egy-egy mécseslámp gyulladt fel emléküre. Ezenkívül három, korábban itt szolgáló és Isten igéjét a szíveik eljuttató lelkészre külön is emlékeztek az egybegyűltek; elsőként a 18. századból

Kuzmics Istvánra, aki vend nyelvre fordította az Újszövetséget. A templom falán lévő, magyar és szlovén nyelvű emléktáblája emlékezteti a helybelieket és a lá-

tozókat a tudós, hitvalló lelkészre. Másodikként a 19. századból az 1833-ban elhunyt Remete Mártonra, akinek az azóta erdővé vált ötemetűben egyedülként megmaradt, szétört síremlékét Smidéliusz Drobina Erzsébet találta meg. A lelkész kezdeményezésére a gyülekezet felújította és a templom mellett újra felállította a sírkövet. A 20. századból pedig a tavaly elhunyt Pusztai Lászlóra, a jelenlegi lelkész közvetlen elődjére, a falu díszpolgárára emlékeztek az életútját bemutató kiállítás megnyitóján. Remete Márton kései és Pusztai László közvetlen leszármazottai is megjelentek a hálaadáson.

Ezen az ünnepen helybeliek és vendégek együtt tanultak figyelni az igét hirdető korábbi lelki vezetők életére és követni hitüket, vagyis Jézus Krisztus nyomában járni, ahogyan ők is tették.

■ GARÁDI PÉTER

HETI ÚTRAVALÓ

Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja! (2Kor 6,2)

Szentháromság ünnepe után a 22. héten az Útmutató reggeli és heti igéi arra tanítanak, hogy miként lehet az ítélet számunkra a kegyelem idejévé és a szabadságunk napjává. „Ezt mondja az Úr: A kegyelem idején meghallgatlak, a szabadság napján megsegítlek.” (Ézs 49,8) Ezért „Uram, taníts úgy számolni napjainkat, hogy bölcs szívhez jusunk!” (Zsolt 91,12; LK) „Az ítéletnap azért jön, hogy megváltson a bűntől mindenkit, aki erre vágyik. Krisztus azt mondja, hogy az ő eljövetele megváltás. Ez örömnapp az egyház számára, melyre sóvárogva vár az Isten népe.” (Luther) Most még tart a „kellemetes idő, Isten jókedvének ideje” (Károli) – számunkra „csak” halálunk napjái!

„Mert az Isten országát köztetek van!” „...azon a napon, amelyen az Emberfia megjelenik”, megtörténik a végső, a nagy szétválasztás; ez az ítélet az egész emberiségre kiterjed (Lk 17,21.30). De az Úr Jézus követői az ideig való örök életüket is az ő jelenléte alatt tudják, mivel „az Úrri vagyunk. Mert Krisztus azért halt meg, és azért kelt életre, hogy mind a holtakon, mind az élőkön uralkodjék.” (Róm 14,8–9) Jézus „csónakszószekekről” tanított az Isten országáról: „Akinél van füle a hallásra, hallja” (Mk 4,9) a magvető példázatát! Fogadja be a testté lett, az írott és a hirdetett Igét, hogy megtérhessen, és így bűnei megbocsáttassanak a kegyelem idején! Mert a nagy megpróbáltatások, „azokban a napokban olyan nyomorúság lesz, amilyen (...) nem volt, és nem is lesz; (...) a választottakért azonban, akiket ő kiválasztott, megőrizte azokat a napokat” (Mk 13,19–20). Vegyük komolyan ítélet előtt a szeretetre és a tiszta életre szóló hat buzdítást, tudván, hogy a szentséget a kegyelem hozza létre a szívünkben. Reformáció népe! A mi Urunk az örök Vagyok: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Különféle idegen tanításoktól ne hagyjátok magatokat félrevezettetni.” (Zsid 13,8–9) Mert ezekben az utolsó időkben sok Antikrisztus támad; ezek a hamis tanítók megtevesztő evangéliumot hirdetnek, s tagadják, hogy Jézus Isten Fia. De mi maradjunk meg Krisztusban! S a Szentlélek kenete által vallhatjuk Jézust Messiasának. „Az az ígért pedig, amelyet ő maga ígért nekünk, az örök élet.” (1Jn 2,25) S ha hit által egyedül Krisztust valljuk Úrnak, az ítélet napján ő nem fog megszégyeníteni minket. Győztes helyszínén Jézus így figyelmezteti mindenkor tanítványait: szüntelen „virrazzatok [Károliánál: vigyázatok], és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek: a lélek ugyan kész, de a test erőtlensége” (Mt 26,41). Az Emberfia második eljövetelkor az angyalokkal összegyűjteti választottait a világ minden tájáról; de az ítélet idejét csak az Atya tudja. Jézus mentő szeretettel háromszor is mondja – mindenkinek: „Vigyázatok”, hogy az ítélet napja valóban az üdvösség napjává lehessen sokak számára (Mk 13,33.35.37). Ezért most is „vigyázatok, azt kiáltjátok / Az órállók, s zengjen imádság” (KÉ 588,1) Betelik az idő, „és Isten Fia eljő... / Az ítélt s megmentő” (EÉ 502,1)

■ GARAI ANDRÁS

Vallásos vagyok vagy hívő?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szóké né Bakay Beatrix

▶ „Sokszor megüti a fülemet ennek a két szónak az egymással való szembeállítás: vallásos vagy hívő. És nem igazán értem, hogy mi közöttük a különbség! Számomra ez a két fogalom tulajdonképpen szinonim jelentést hordoz. Hívő vagy vallásos az az ember, aki hisz Istenben, megkeresztelkedett, és templomba jár. A többi, vagyis az, hogy az elméletből mit vitt át a gyakorlatba, úgyis kiderül a hétköznapi életfolytatásából. A vallásosság számomra azt jelenti, hogy az ember nem a világ szerint cselekszik. Talán a hívő lét még ennél is többet, mélyebbet takar?”

Kedves Sándor! A Seregek Urának engedelmségre hívó szavaival üdvözlöm (Jer 7,23), és egyben meg is köszönöm értékes sorait, őszinte istenkereséséből fakadó kérdését.

Kiváló a megfigyelése, valóban gyakorta találkozunk a vallásos és a hívő melléknév egymással való szembeállításával. De nem véletlenül! Ősidőktől létező szembeállítás ez! Hiszen a mi Urunkat, Jézus Krisztust nem a hitetlenek juttatták keresztfára, hanem a vallásos emberek. Olyan emberek, akik istentiszteletra jártak, sőt a törvényeket a legapróbb részletekig be kívánták tartani, de akiknek a szíve mégis nagyon messze volt az élő Isten szívéből. Csupán színlelték, hogy szeretik az Urat, de valójában az embereknek akartak tetszeni. Fontosabbnak tartották a begyakorolt magatartásformákat, a szertartásokat és hagyományok apróképek betartását, mint az igének való engedelmséget. Nem engedtek Isten Lelkének, mert akkor meg kellett volna aláznuk magukat, így inkább gyilkos indulatokra gerjedtek az Úr Jézus iránt, aki leplezte őket. „Óvakodjatok a farizeusok kovászáitól, vagyis a képmutatástól” – mondta (Lk 12,1b), és ezzel mindörökké kijelentette, hogy a vallásos más sem képes elfedni a szív romlottságát.

Érdemes áttanulmányozni a követke-

ző igehelyeket az Újszövetségben: Mt 6,1–4; Mt 7,1–5; Lk 11,37–54; Lk 20,21–26; Lk 20,46–47. Részletesen feltárják előttünk a vallásosság természetét! És mindez persze nem csak Jézus korának vallásosságára vonatkozik...

Sándor leveléből kiderül, hogy saját szóhasználatában a vallásosság pozitív értelmű kifejezés. A hit megélését jelenti a világi életformával szemben. Pedig a vallásosság éppen hogy megakadályozza a hitben való növekedésünket. A fikuszpálma a Hawaii-szigeteken óriásira nő, de figyeljük csak meg, mi lesz vele a mi éghajlatunkon! Hogy kiteljesedhesünk, a hit klímájára van szükségünk, nem pedig a vallásosságára.

Nézzük csak, milyen a vallásos (én inkább így szeretem mondani: vallásoskodó) ember Jézus szerint, a mára aktualizálva! Legelőször is az jellemzi, hogy óriási az egója (énje), amely saját önigazultságából emelt trónján ül. Jaj de szereti, ha dicsérik őt, ha véleményét kéri, és kegyeit keresik az emberek! És jaj de meg tud sértődni, ha mellőzik, ha hanyagolják, ha nem veszi már körül régi „udvartartása”! A gyülekezetben ők azok, akik csak akkor vesznek részt a különféle szolgálatokban, munkálatokban, hogyha erre személyesen biztatják, felkéri őket, és jutalmul a főhelyet biztosítják számukra.

A vallásos ember nem viseli el, ha intik, megfeddik. Szívesen megy a templomba, mert ezzel tekintélyét növelheti, és mert ez is szokásgyakorlatának része, de az irritálja, ha a prédikáción keresztül tükröt tart eléje Isten igéje. Talán gyönyörű szavakkal imádkozik, és igéket citál fejből. De mást tesz, mint amit vall.

Nagyokat bólogat, amikor társaságában a világ általános erkölcsi állapotát súlyosnak ítéli meg valaki, sőt örömmel tetszeleg az ítélőbíró szerepében, ha mások bűnei vannak terítéken. De önmagát képtelen megalázni az Úr előtt. Mélyen hallgat személyes kudarcairól. Mindenben hibát keres. Mivel embereket követ és tisztel, folyton csalódik. Sohasem felel meg számára a mindenkorai lelkész, a helyi vagy országos előjáró munkája. Ugyanakkor előszeretettel hódol a rangos és vagyonos személyeknek. Minde az a pozíció és a pénz! Jól ismeri a kiskapukat. Nem bánja, ha egy kicsit tisztességtelen az, amit tervez. Mert az olcsó gyegymelét vállalja, és két úrnak szolgál. Életének mottója így hangzik: „Istenke legfeljebb egy kicsit félrenéz, aztán meg úgyis megbocsátja!”

Ha környezetben valaki mást mond vagy tesz, mint ahogy az tőle a helyi szokások és hagyományok alapján elvárható lenne, a vallásoskodó féltelen haragra gerjed. Így az ilyen ember mindig a legfőbb akadálya az igaz istentiszteletnak, az Úr útján való haladásnak. „Jaj nektek, törvénytudók, mert magatokhoz vettétek az ismeret kulcsát: ti nem mentek be, és azokat is megakadályoztatok, akik be akarnak menni.” (Lk 11,52)

Azt gondolom, hogy ezek után már nem kell hangsúlyozni, hogy mekkora különbség van a vallásoskodó magatartás és a valódi Krisztus-követés között! Ez utóbbi az Istenbe vetett mély bizalom, a neki való tetszés keresése. A szív megtört alázata, az igéhez szabott életvitel, a kereszthordozás, a mértékletesség és megelégedettség. Érdemes megengednünk, hogy Isten Szentlelke megvizsgáljon bennünket: vallásos vagyok vagy hívő? Még ma, amíg van bocsánat!

Áldott átvilágítást kíván minden kedves olvasónak:

■ SZÓKÉ NE BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Botta Dénes felvétele az új köztemető 301-es parcellájában készült

Cserkészötvenhat

Az internet sokszínű óceánján szörfözve az alábbi izgalmas beszámolót találtam.

„A Műegyetem hallgatói személyazonossági igazolvánnyal ellátva gyülekeztek. A téren a diákvezérek a rádió előtti tüntetésre hívták a megjelenteket. Az erdők visszhangoztak a »Rákosi a Dunába, Nagy Imre a kormányba!» jelszavaktól. A rádió előtt ÁVH-s örök álltak, akik a tüntetőket szét akarták zavarni. Ez is csak akkor sikerült, amikor egy tank jelent meg az erdőből. A diákok elvonultak táboraikba, ahol meghallgatták Nagy Imre beszédét és egy helyszíni közvetítést a Kilián laktanyából: »Maléternek benzinre van szüksége, műegyetemisták, hozzatok üzemanyagot!» Az egyetemisták leleményességüket mutatták be, miközben ÁVH-sok igazoltatása és zaklatása mellett üzemanyagot is gyűjtöttek Maléter részére.

Vacsora után a diákokat menekülésre szólították fel a vezetők, mert a szabadságharcot az orosz beavatkozásokon keresztül leverték. A menekülő diákok útját egy orosz tank és egy ÁVH-s csoport állta el. Szerencsére ekkor egy helyi szabadságharcos csoport megtámadta a tankot, felrobbantotta, és a már beállt esti homályban a diákok átszöktek Ausztriába. Ott a Vöröskereszt teával és kekszsel várta a menekülteket. Szomorú hangulatban, táborúzk körül hallgatták Illyés és Márai verseit, amelyek a szabadságharc alkalmával íródtak. Csöndben elvonulva nyugovóra tértek a hazájukból elmenekült egyetemisták.”

A fenti idézet nem a korabeli újságok oldalairól, még csak nem is történelem-

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Györe Balázs

könyvek lapjairól, hanem a Külföldi Magyar Cserkészszövetség sajtóközleményéből származik. Ők ugyanis idei központi akadályversenyüket az 1956-os eseményekre emlékezve szervezték meg. A felidézett történelmi események ötven év után újra lejátszódtak, de ezúttal nem a pesti utcákon, hanem az Egyesült Államokban, a fillmore-i erdő szélén, a Sík Sándor Cserkészparkban.

– A cserkészek lehetőség szerint minden táborukat egy-egy „keretmese” köré szervezik – tudtam meg Buday Barnabástól, a Magyar Cserkészszövetség megválasztott elnökétől. – Egy ilyen alkalom segíthet feldolgozni, minél hitelesebben átélni a történelmi eseményeket.

A szervezőknek sikerült is ezt megvalósítani, hiszen sajtóközleményük végén így fogalmaznak: „A kedves olvasó most talán csóválja a fejt: ez biztosan mind csak mese! Az igazság az, hogy harminchat órán át New York állam északnyugati részén lélekben újra 1956-ban Budapestben jártunk. Cserkészeink átéltek szüleit, nagyszüleit életre szóló történelmi pillanatait.”

Ők így emlékeztek.

■ GYÖRE BALÁZS

Regionális kórustalálkozó

▶ Az Észak-Pest Megyei, valamint a Nógrádi Egyházmegyében hagyományosan fontos szerepet tölt be az evangélikus gyülekezeti életben az énekkarok szolgálata. A Galga patak mentén élő gyülekezetek részvételével indult néhány éve a regionális kórustalálkozó, melyhez idővel a Galgától távolabb működő énekkarok is örömmel csatlakoztak. Ezt a szép és értékes hagyományt ápolva találkoztak a kórustagok Domonyban mintegy kétszázötvenen – szokás szerint a reformáció ünnepét megelőző vasárnapon.

A kórustalálkozó mindig ünnep a résztvevők számára, melyre sok munkával, próbával készülnek a kórusok. Idén tizenegy gyülekezeti énekkar, valamint az aszói evangélikus gimnázium kórusa énekelt. Több éve szolgáló, gyakorlott kórusok (Vác, Rád, Aszód, Iklad, Domony, Vácegres, Acsa, Erdőkürt, Va-

sító szavai segítettek a kórusokat a gyülekezeti szolgálat fontosságának, szerepének és minőségének újragondolásában.

A befejező áhítat szolgálatát Fülke Szabolcs galgautai lelkész végezte. A kórustalálkozó szokás szerint egy előre kiadott és megtanult ének közös éneklésével zárult. Ezután a vendéglátó domo-

nyarc) szolgálata mellett öröm volt a „kezdő” kórusokat hallgatni (Penc, aszói evangélikus gimnázium, Galgaguta). Szívet melengető volt, ahogyan néme-lyik kórusban gyermekek, fiatalok, idősek énekeltek együtt – ezzel is jelét adva, hogy gyülekezetükben a generációk együtt szolgálva dicsérik Istent.

Minden kórustalálkozón rövid szakmai továbbképzést is kapnak a résztvevők a meghívott előadóknak köszönhetően. Most Kinczler Zsuzsanna egyházzene-sz – az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének oktatója – szakmailag korrek, egyúttal lelke-

nyiak és vácegresiek által rendezett szeretetvendégségen beszélgethettek egymással a találkozó résztvevői. Isten iránti hálánk mellett külön köszönet illeti a vendéglátókat, mert bár a domonyi templom tatarozása éppen a találkozó előtti napon ért véget, mégis szeretettel befogadták a regionális kórustalálkozót.

Jövőre a vanyarci gyülekezet lesz a találkozó házigazdája. A gyülekezeti énekkaroknak addig is Lélek által eleven, szívbéli örömet adó szolgálatokat kívánunk!

■ KOVÁCS LÁSZLÓ
lelkész, egyházmegyei zenei felelős

HIRDETÉS

Doktori értekezések nyilvános védése az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

November 14-én 15 órakor Bácskai Károly Boldogok a kicsinyek – Az evangéliumi kicsinység vizsgálata a szinoptikusokban, tekintettel annak krisztológiai, ekklesiológiai és szociális aspektusaira című doktori értekezésének, november 15-én 15.30-kor Böröcz Enikő Ordass Lajos második „aktív” püspöksége – A Magyarországi Evangélikus Egyház története az 1956. november 1-je és 1958. június 17-e közötti időszakban című doktori értekezésének nyilvános védésére kerül sor. A doktori értekezések egy példánya megtekinthető az EHE könyvtárában.

Az EHE Doktori és Habilitációs Tanácsa mindkét alkalomra szeretettel vár minden érdeklődőt.

ISTENTISZTELETI REND | 2006. november 12. – Budapest

Szentháromság ünnepe után 22. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 1Thessz 4,13–18; Jób 14,1–6. Alapige: Mt 24,15–28. Énekek: 466., 79.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Jutta Hausmann; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. (Misztrál együttes – jótékonyági koncert) Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Felső** de. 10. Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10.; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 5. (asztali beszélgetés) Böröcz Enikő, Deák László, Lengyelné Gergely Noémi; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szántó Enikő; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; **XI., Némethy György út 138.** de. 9. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. dr. Karner Ágoston; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Gáncs Péter; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Szentlélek tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyas; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

Ének és orgonahang

„Új lakó” Mohácson

Nincs istentisztelet ige, imádság és ének nélkül. A lelkész közvetlen munkatársa a kántor, ők ketten vezetik a liturgiát. Nagy segítség és öröm, ha orgonahang vezeti az énekeket. A hatvanéves mohácsi templomban eddig nem volt orgona; harmónium, majd elektromos orgona állt a kántor, Mohai Zoltán rendelkezésére.

Ez év tavaszán váratlanul kapták a hírt a mohácsi hívek: orgona fog épülni templomukban. A Déli Egyházkerület ajándékként az Aquincum Orgonagyár Kft. október elejére elkészítette az oda méretezett hangszert. Pour László, Varga László és Sellyei Gábor orgonaépítő mesterek szakavatott, magas színvonalú munkája nyomán a mohácsi gyülekezet tagjai ezentúl mindig láthatják és hallhatják

az egyedi tervezésű, remek hangú, háromregiszteres orgonát. Reménységük szerint az új hangszer révén gazdagodni fog gyülekezeti életük, és hangversenyeket is tarthatnak majd a templomban.

Október 22-én délután Szabó Vilmos Béla esperes – a helyi lelkész házaspárral együtt – felszentelte az orgonát, s áldásával a templom „új lakója” megkezdte nemes szolgálatát. Az esperes igehirdetésében, melyet Mt 9,1–8 alapján tartott, kiemelte: „Bénutság, némaság, szeretetlenség helyett magasztaljuk boldogan Istenünket. Erre indít és segít az új orgona is...” Az „új lakó” kifejezést egyébként Trajtler Gábor lelkész, orgonaművész, egyházzenei igazgató használta, amikor bemutatta a hangszert, s a kán-

tori szolgálat mellett egy hangversenydarabbal (Pachabel: Chaconne) is megajándékozta a jelenlévőket.

Az ünneplő hívek örömmel és háláadással maradtak még együtt fehér asztalok mellett is, hogy megerősödjének Isten testi-lelki táplálásában. A köszönet szavával gondoltak Gáncs Péter püspökre és Hafenschér Károly országos irodaigazgatóra, akiknek nagy részük volt abban, hogy megépülhetett az orgona. Az egybegyűlteket örömeiben osztozott Andorka Árpád egyházmegyei felügyelő, dr. Simor Ferenc öszzgyülekezeti felügyelő, Csösz István, Mohács római katolikus esperese és Wébel Zsolt helyi református lelképásztor is.

■ NÉMETHNÉ TÓTH ILDIKÓ

Hogyan kormányoz Isten?

Presbiteri hétvége Piliscsabán

▶ Luther tanításának fényében keresték a címben feltett kérdésre adható mai válaszokat az ország távoli vidékeiről is (Győrtől Nyíregyházáig és Nyírszóló- ló Péstig) egybegyűlt presbiterok és más gyülekezeti tisztségviselők a reformáció ünnepe előtti hétvégén Piliscsabán. Az előre kézhez kapott, részletes programban „ajánlott irodalomként” szerepelt Luthernek A világi felsőbbbségről 1523-ban írt, ma is érvényes műve. Ez elhangzó igehirdetéseknek, előadásoknak és fórumbeszélgetéseknek ez az írás volt a kiindulási alapjuk. Néhány kiragadott gondolattal idézzük fel a lezajlott választások után a gyülekezetekben önkéntes szolgálatot, különféle tisztségeket vállaló régi-új laikus keresztények által igen fontosnak és aktuálisnak tartott kérdésre a Szentírás örök érvényű üzenete alapján megfogalmazott és ma is vállalható válaszokat!

Az első felelet: az egyházban Isten az evangéliummal kormányoz. Más ez a rend, mint a világi; nem uralkodás, hanem szolgálat, de megvan benne a „hatalomgyakorlás” is! Nyitóáhitatában Labossa Péter Mihály nyíregyházi lelképásztor Mt 20,25–28 alapján Jézus tanítását idézte: „...aki nagyobb akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok...” (26. vers) A gyülekezetekben, a kihívottak közösségében is szükség van kormányzásra, mert jó rendet kell tartani. A miniszter: szolgál; Jézus hív el minket az ő szolgálatára. Az egyetemes papság elvét valljuk a szentek közösségében, ahol egyedül Jézus az Úr. „A te század Krisztus lelkének szája legyen!” – idézte reformátorunkat az igehirdető.

A második, ma is érvényes válasz: a világban Isten a karddal kormányoz; itt is a jó rendet kívánja megvalósítani. Ennek eszköze a kard, mivel a bűnös embereket nem lehet csak evangéliummal, szép szóval kormányozni. Az alaptörvényt Isten az emberek szívébe írta. Róm 13,1–7 alapján Süller Zsolt tordas-gyúrói lelkész Pál szavaival mondta: „Mindenképpen engedelmeskedjék a felettes hatalmakkal, mert nincs hatalom másról, mint Istentől...” (1b) A felsőbbbségnek csak Isten a korlátja; van hatalma és joga büntetni és ölni is. De hitet nem adhat, s Krisztushoz nem segíthet! Az apostol tanítása össze- cseng Jézus szavaival: „Adjátok meg mindenkinnek, amivel tartoztok: akinek az adóval,

annak az adót, (...) akinek pedig a tisztelettel: a tiszteletet.” (7. vers)

Istennak van üzenete a világ felé is; ez volt a harmadik megállapítása a presbiterok fórumának. Luther így tanít emlétt művében a két kormányzat kapcsolatáról: „Magadat és ami a tied, gondozd az evangélium szerint, és szenvedj igazságtalanságot, mint igaz keresztény. Másra és más dolgaira viselj gondot a szeretet szerint, és ne tőrj semmi jogtalanságot felebarátodért!” Dr. Garádi Péter, a budaörsi gyülekezet felügyelője előadását Mordokajnak Eszter királynéhoz küldött – s a presbiterok mai szolgálatára nézve is érvényes – üzenetével indította: „Ki tudja, nem éppen a mostani idő miatt jutottál-e királyi méltóságra?” (Esz 4,14b) A két birodalom úgy is szemléltethető, mint két egymást metsző kör; átfedés van közöttük. Isten kormányoz mindkét területen. Van átjárás, de csak a földön, az Isten és a „cézár” birodalma között. E kapcsolódási pontok közül a legfontosabb a misszió. Természetes, hogy a Krisztus birodalmába tartozók a lélekmelés szolgálatát végzik, de nem korlátlanul – „...gyöngyeiteket se dobjátok oda a disznók elé...” (Mt 7,6). „Hol a határ a »cézár« birodalmában, meddig mehet el a hívő?” – tette fel a létfontosságú kérdést a felügyelő. „Amíg hasznos Isten ügyének; amíg nem rombol; amíg a lélek és a test kárt nem vall” – sorolta feleleteit az

Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) tisztségviselője, majd gyakorlati példákra illusztrálta őket. A jövő egyházának jobban bele kell merülnie a lélekmelés szolgálatába, de kevésbé feloldódva a világban – hangsúlyozta az előadó.

Pintér Tibor, a konferencia házigazdája és a program összeállítója vasárnap reggeli áhitatában a heti ige üzenetét helyezte a jelen lévő presbiterok szívére Mik 6,8 alapján: „...élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben.” Ez utóbbi a forrásra mindkét önként vállalt „feladatnak”. Térdepelve alázunk meg magunkat az Úr előtt, mert „bizony kol-dusok vagyunk” – idézte reformátorunk utolsó leírt szavait Pintér Tibor.

Labossa Péter Mihály a záró „előreformációi” ünnepi istentiszteleten Gal 5,1–6 alapján arról szólt, hogy az igazi szabadság a szeretetben való szolgálat. „Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan...” – bátorította Pál apostol szavaival a hegyről visszatérő gyülekezeti tisztségviselőket. Luther az ő „Bóra Katalinjának” nevezte ezt a kedves levelet, amely kifejti, hogy az üdvösség egyedüli feltétele a Krisztusban való hit. „Nem kellene Jézus-pótlékok! Csak ő terhelje meg a lelkiismeretünket. Növekedjünk Krisztusban!” – hangzott el az igehirdetésben.

Krisztus teste és vére erősítette meg a szolgálatba visszatérő „véneket”, akik Isten kétféle kormányzásáról nyertek evangéliumi tanítást reformátorunk mind ez ideig aktuális írása alapján. Reménység szerint e „szokásos”, az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) által szervezett öszi presbiteri hétvége a résztvevők megújult gyülekezeti szolgálatának kezdetévé is válhat – egyedül Krisztus által. (A presbiteri hétvége teljes hanganyaga meghallgatható és letölthető MP3 formátumban a helyszíni tudósító személyes honlapjának – www.garainyh.hu – a „Hangzó örömhírtár” című rovatából.)

■ GARAI ANDRÁS

Bodelshausenben sokadszor...

Mindannyian tudjuk, hogy léteznek közös pontok. Helyszínek, érzések, gondolatok, hitvallások... És természetesen léteznek közös élmények is. Ilyen élményekkel gazdagodhattunk az elmúlt októberi hétvégén, amikor a Soltvadkerti Evangélikus Egyházközség testvér-gyülekezeti kirándulást tett a Stuttgartól nem messze található Bodelshausenbe.

Kapcsolatunk nem új keletű; a rendszerváltás időszakára vezethető vissza. Éppen ezért immár sokadszor tehetjük meg ezt az autóbusszal rövidnek semmiképpen sem nevezhető utat, hogy ismételen közös pontokat találjunk. Külön öröm számunkra, hogy a városaink, gyülekezeteink közötti együttműködés tovább erősödhetett a gyülekezetek ifjúságok, cserkész- és KIE-csoportok egymásra találásával is.

Vendéglátóinknak köszönhetően igen gazdag és sokrétű programban lehetett részünk: múzeumlátogatás, a helyi tornász-sportegyesület galája, kirándulások... Arra is lehetőség nyílt harminchárom fős küldöttségünknek, hogy sport- és kulturális rendezvényeken vegyen részt, valamint természetesen megismerkedhettünk a német ízekkel és vendéglátással is. Ott-tartózkodásunk

kiemelkedő pontjai voltak a kétnyelvű ünnepi istentiszteleten közösen elmondott imádság, a közösen megszólaltatott énekek és a mindkét nyelven elhangzó áldás.

Mindannyiunk nevében mondhatom: gazdagabban térhettünk haza, hogy felkészülhessünk testvérgyülekezetünk jövő esztendőben várt viszontlátogatására.

■ HOMOKI PÁL

Verespatak – az emberi kapzsiság áldozata?

Évek óta folyik a vita egy kis romániai falu, Verespatak sorsáról. Vesztét az okozhatja, ami miatt létrejött évezredekkel korábban. A föld gyomrában ugyanis arany rejtőzik, amelyre egy kanadai vállalat vetett most szemet. Ha engedélyeznék a bányára létrehozását, Európa legnagyobb külszíni fejtésű aranybányája lenne.

Ha létrejönne a beruházás, két falu tűnne el a föld színéről. Két falu házai, templomai, temetői, valamint értékes római kori régészeti lelőhelyek pusztulnának el – véglegesen. A területen élőket kitelepítenék, akik ezáltal nemcsak a lakóhelyüket veszítik el, hanem évezredek hagyományukat, kultúrájukat is. A külszíni fejtés azt jelentené, hogy a falut körülvevő hegyeket elhordanák, szabályosan feldarabolnák, és a hegyek anyagából az ismert cianos technológiával nyernék ki a kis koncentrációban még fellelhető aranyat. Az elhordott hegyek helyén csak pusztaság maradna, holdbéli táj.

A keletkező 250 millió tonna zagyot, amely cianidot és más, az egészségre súlyosan veszélyes nehézfémeket tartalmaz, a szomszédos Szarvaspatak helyén létrehozandó, 600 hektáros tározóban helyeznék el. A zagytározót úgy hozták létre, hogy egy 180 méter magas fallal lezárnák a szarvaspataki völgyet. Az így létrejövő tározó negyvenszer nagyobb lenne, mint az a nagybányái ciántározó, amelynek gátszakadása 2000 februárjában az emlékeztető tiszai ciánszennyezést okozta.

A tervezett tározó nem csupán a falu környezetében jelentene folyamatos veszélyforrást, hanem számunkra is az volna, hiszen Magyarország még kétszáz kilométerre sincs a létesítendő bányától! Mondhatnánk, hogy ez megnyugtatóan nagy távolság, ami önmagában igaz is. Csakhogy a tervezett bányának a területe része a Maros és a Tisza vízgyűjtőjének is, így egy esetleges nyílt vízi szennyezés a folyók menti településeket – többek között Szeged városát is – veszélyeztetné.

A nyolcvan százalékos kanadai érdekltségű kanadai-román Rosia Montana Gold Corporation (RMGC) az órási haszon érdekében mindent megtesz, hogy meggyőzze a helyi lakosokat arról, miért is jó nekik, ha megépül a bánya. A cégnek kétségkívül jó lenne, hiszen az előzetes mérések szerint a helyszínen

körülbelül 330 tonna arany és 1600 tonna ezüst rejtőzik a föld alatt. A ciánotechnológiai kitermelést tizenhét év alatt valószínűleg meg, melynek során a cég több mint négy milliárd dolláros bevételre és több száz millió dolláros nyereségre számíthat. A kitermelés, ha minden „sinen van”, jövőre kezdődne el.

Verespatak megmentésére jött létre az Alburnus Maior nevű szervezet, mely nevét a kétezer évvel ezelőtt ezen a területen működő ókori aranybányáról kapta. Többek között Traianus és Hadrianus császár hatalmához is hozzájárult az itt bányászott értékes ásványkincs. Akkoriban azonban még nem ciánszarmazékokkal akarták a kővekből az aranyat kivonni...

Az Alburnus Maiornak, mely háromszázötven verespataki és száz szomszédos bucsonyi család összefogásával alakult meg, egyik figyelemre méltó kezdeményezése, hogy Verespatakon kis telkeket vehet bárki, akár mi is. Elég, ha egy ember csak egy-két négyzetmétert vesz meg. Mi értelme van ennek? Az aranybánya csak akkor jöhet létre, ha a már említett RMGC az egész területet felvásárolja. Nyilvánvaló, hogy ha a kiszemelt földterületnek több száz vagy akár több ezer tulajdonosa van, nem lesz olyan egyszerű dolga az „aranyos” cégnek. Mielőtt azonban valaki földhöz jutna Verespatakon, alaposan ellenőrizni a kilitét, vagyis hogy nem tartozik-e véletlenül az RMGC érdekltségű körébe.

Csak akkor kezdheti meg a cég az arany és az ezüst kitermelését, ha a ter-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
E-mail: ararat@lutheran.hu

vezett bányára teljes területe a birtokában van. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy meg kell venniük a falut. Sok családdal már megállapodtak; őket nyilvánvalóan sanyarú helyzetük hajszolta bele saját telkük eladásába, és nem tudtak nemet mondani a kanadai cég kecsegtető aján-

latára. Így 2006 tavaszáig sikertű felvásárolniuk az összes földterület felét.

A térségbeli lakosok közül több család nem hajlandó eladni házákat, telkét az RMGC-nek, és nem hajlandó máshová költözni. Közben persze a cég is agresszív kampányba kezdett, és a román médiában hangoztatja, hogy beruházása soha nem látott gazdasági fellendülést eredményez majd.

Mi a fontosabb? Arany, ezüst, milliárdok? Több ezer éves emlékek, parasztházak? Egy régi templomépület? Gyermekkori emlékek, melyek egy kis falu szűk utcájához kötődnek? Netán a hegyek, ahol nincs más, mint kő meg föld, meg fák és madarak? Ígéret a gazdasági fellendülésre? Emberek?

Minderről emberek döntenek majd.

■ BENKOVICS SÁNDOR

„Bonyhádiakok” Brüsszelben

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium volt tanára, Jakab Tamás jelenleg az egyik Brüsszeli Európai Iskolában oktatja a matematikát különböző nemzetiségű diákoknak. A belgiumi oktatás azonban eltér az itthon megszokottól, ezért a tanár úr mesélt a magyar matematikatanításról, a sokféle matematika-szakkörrel és a színvonalas táborokról. Mindaz, amit elmondott, nemcsak a diákok figyelmét keltette fel, hanem az igazgatóségét is: felmerült egy angol nyelvű matematikatanítási tábor megszervezésének ötlete, amelynek résztvevői gimnáziumunk és a brüsszeli iskola diákjai közül kerülnek ki.

Az ötlet megvalósult: ez év május ele-

jén a bonyhádi gimnázium fogadta a brüsszeli iskola tizenhat – összesen tizenkét nemzethez tartozó – diákját, mi pedig szeptember 29-én repültünk Brüsszelbe, viszonzva a látogatást. Szívélyesen fogadtak minket a reptéren a táborban részt vevő tanulók és szülei, akiknél ezt az öt napot töltöttük. Másnap kezdődött a tanulás. A tábor során kriptográfiát tanított Jakab Tamás, valószínűség-számítást Alan Malone, valamint több érdekes problémát hozott John Barr és Michael Kyritz is.

Óráink után megismerkedtünk Brüsszel és környékével: megtekintettük a csodálatos főteret a városházával, a „pisilő kisfiút”, Bartók Béla és Van Gogh szobrát, illetve a csipkéről és csokoládéjáról

múltán híres sétálóutcákat. Ostendében a tengerpartot csodálhattuk meg, majd felkerestük a középkori flamand kereskedővárost, Bruggét, és felejthetetlen perceket töltöttünk a Technopolisban (az ottani „Csodák Palotájában”). Mindannyiunk számára az Európai Parlamentben tett látogatás, illetve a magyar nagykövetség fogadása volt a legnagyobb élmény.

Öt nap után érkezünk haza repülővel. Ezúton szeretnénk megköszönni tanárainknak, hogy lehetőséget adtak arra, hogy részt vehessünk ezen az élménydús kiránduláson.

■ LAMM ÉVA ÉS ERŐS PETRA,
a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus
Gimnázium és Kollégium diákjai

Evangelikus diákok atlétikai sikerei

Sikeresen szerepeltek a bonyhádi és a kőszegi evangélikus középiskola sportolói a diákolimpiai országos atlétikai csapatbajnokságon Budapesten októberben. A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumból nyolc csapatot hívtak be versenyezni a megyei eredményük alapján, míg Kőszegről egy gárdát. Összesítésben a bonyhádi intézmény a harmadik legeredményesebb középiskola lett az országos erőpróban.

A lányok mezőnyében a bonyhádi diszkoszvetőcsapat győzedelmeskedett

(Kecskés Eszter, Rapcsák Katalin, Reidl Rita, Csizmadia Petra, Mayer Ágnes), míg a magasugrócsapat bronzérmes lett (Leicht Viktória, Lohn Angéla, Dávid Andrea, Mányoki Réka, Csizmadia Petra). A távolugrócsapat az ötödik, a súlylökő a hetedik helyen végzett. A fiúk távolugrócsapata hetedik lett, svédváltójuk kilencedik, míg a lányoknál a svédváltó és a gerelyhajító együttes egyaránt a tizenegyedik lett.

A diszkoszvető lánycsapat országos szinten is a legjobb átlageredménnyel jutott tovább a megyei versenyről, így nagy

lelki teher nehezedett a fiatalokra. Ők azonban még javítottak is előző eredményükön, és ezzel győztek. Mint Scheidler Géza felkészítő tanártól megtudtuk, először jutott be ilyen sok csapatuk az országos megmérettetésre. A megrendezett tizenegy versenyszám közül nyolcban részt vehettek a bonyhádi gimnazisták. Idén az atlétikacsapat öt meghatározó, úgymond húzóembere leérettségizett, de most bebizonyosodott, hogy a második generáció kinevelése is sikeres volt.

■ M. R.

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Hiányérzet

Hiányérzetem van. És azt hiszem (tudom), hogy ezzel az érzéssel nem állok egyedül. Az *Evangelikus Élet* 44., ünnepi számának *Októberi döbbenetek* című cikkében a felsorolás igencsak hiányosra sikeredett. Idézet: „56 mártír miniszterelnökét, Nagy Imrét és meggyilkolt társait sokan ismerték a ma élők közül. Itt élnek köztünk azok is, akik rövidebb-hosszabb ideig börtönt szenvedtek, sőt a siralomházban készültek az utolsó útra, vagy másként szenvedtek a megtorlástól. És itt vannak, hazalátogattak sokan abból a kétszáz ezerből, akik menekültek november 4-e után, és új hazájukban őrizték meg szívükben a forradalom csodás napjait, de drámáit is. Mert '56 tizenhárom napjában máig hatóan sok minden sűrűsödött, a mai napig ki nem beszélve.” Eddig a felsorolás.

Ámde köztünk élnek még azok is, akik a halálos ítéletet aláírták, akik akasztattak vagy akasztottak. Itt élnek azok is, akik a börtönben halálra kínozták a foglyokat. Élnek még azok a vállalati-üzemi stb. vezetők is, akik az életben maradtaknak a kiszabadulásuk után nem adták vissza az állásukat, illetve akik miatt a börtönviselték sehol nem tudtak elhelyezkedni. És élnek még azok az oktatásiintézmény-vezetők is, akik a „piszkos ellenforradalmárokat” gyerekeit sem középiskolába, sem egyetemre vagy főiskolákra nem vették fel. Nem sorolom, hiszen az elmondottakról számos dokumentum áll rendelkezésre.

Megosztottság van az országban? Hogyne lenne! Egyik oldalon a kínzók, a másik oldalon a megkínzottak vagy leszármazottaik. Egyik oldalon a hóhérok, a másikon a kivégzettek vagy leszármazottai. Bizony, súlyosak a sérelmek. És különösen azért, mert az ország népe azt látja, hogy most is azok vannak hatalmon, akik '56-ban behívták az orosz tankokat, és a segítségükkel verték le a forradalmat, sőt akik évtizedeken keresztül élen jártak a megtorlásban.

„Irgalmazz nekik, Jézus herceg?” (Szándékos változtatás.)

Hittestvéri üdvözléssel:

LÁSZIK MÁRIA (Budapest)

Kiegészítés '56-hoz

Érdeklődéssel és örömmel olvastam az *Evangelikus Élet* 44. számában megjelent, az ötven évvel ezelőtti nyár, ősz és főleg az október eseményeit ismertető beszámolót. Ezzel kapcsolatban mint sok eseménynek szem- és fültanúja szeretném felhívni szíves figyelmüket arra, hogy a beszámolóban szerintem kimaradt két, egyházunk szempontjából fontos esemény: dr. Keken András első prédikációja a Deák téren október 7-én és D. Ordass Lajos hosszú elhallgatás utáni első prédikációja a budahegyvidéki templomban október 14-én. Kende György első prédikációjának időpontja pedig hibás; Kende György rehabilitációja után, még a forradalom kitörése előtt, október 21-én, nem pedig 28-án prédikált először a kelenföldi templomban.

SASS JÁNOS (Budapest)

Hibaigazítás. Lapunk múlt heti, november 5-ei számának 7. oldalán, a minneapolis-i delegátusokat ábrázoló kép alatt tévesen jelent meg a rajta szereplők névsora. Helyesen a nevek a következők. Balról jobbra az első sor: Karner Károly, Ordass Lajos, Zeuthen Mogens; második sor: Nagy Gyula, Wiczian Dezső, Szabó József püspök; harmadik sor: Veőreös Imre, Keken András; negyedik sor: Hafenschner Károly, Solyom Jenő. A tévedésért az érintettek és olvasóink elnézését kérjük.

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Barackos túrós

Hozzávalók a tésztához: 40 dkg liszt, 20 dkg porcukor, 25 dkg Rama margarin, 1 db tojássárgája, 1/2 csomag sütőpor, 3 evőkanál kakaó.

A töltelékhez: 1 kg túró, 3 db tojás, 20 dkg porcukor, 1 csomag vaníliás cukor, 5 dkg darált háztartási keksz, ízlés szerint 10 dkg mazsola, 45 dkg sárgabarack- vagy őszibarackkonzerv (lehet más gyümölcsből is).

A tészta elkészítéséhez a hozzávalókat összegyűrjük, letakarva hűtőszekrénybe tesszük, amíg elkészítjük a tölteléket.

A töltelékhez a tojássárgákat jól kikeverjük a kétféle cukorral, majd hozzáadjuk a kekszet, a túrot és a mazsolát. Végül beletesszük a habbá vert tojásfehérjét. Keverjük bele a tésztából kimaradt tojásfehérjét is!

A tésztát felezzük meg. Az egyik felét nyújtjuk a sütőpapírral kibélelt tepszi

méretére és tegyük bele. Kenjük rá a töltelék felét. A lecsépegetett barackokat egyenletesen osszuk szét rajta, majd kenjük rá a maradék tölteléket. A tészta

FOTO: BODA ZSUZSA

másik felét nagy lyukú reszelőn reszeljük egyenletesen a süteményre. Előmelegített sütőben körülbelül 170 fokon 30 perc alatt süssük készre.

Bár szerkesztőségünk számára tagadhatatlanul némi örömet is jelent, hogy továbbra is nélkülözniük kell vezető olvasószerveztőnket, örömmel adjuk hírel, hogy Győri Virág ismét egészséges kislánynak adott életet. Győri Kinga Panna október 18-án született. A felvétellel édesapja, Győri Tamás, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium iskolalélekse lepte meg olvasóinkat.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozatának őszi előadásai sorában Weltler Sándor malomsoki lelkész tart előadást *A kegyelem fénye. Luther: A szolgáló akaratról – Az újra megjelent mű utolsó fejezete alapján* címen a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (V., Sütő u. 1.) november 13-án, hétfőn 18 órától 19.30-ig. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Dr. Németh Ödön igazgató főorvos halálának 30. évfordulóján, október 31-én Petrő Enikő és Czöndör István teológiai hallgatók kapták meg az áldott emlékezetű kelenföldi presbiter emlékét megőrző-tő alapítvány évi kamatát.

SZÜLETÉS

Isten iránti hálával tudatjuk, hogy első gyermekünk, *Károly Sámuel* után 2006. október 26-án kislányunk, *Júlia Hanna* is megszületett. Egyedül Istené a dicsőség.

Farkas Ervin és
Farkasné Zsédely Anita (Bezi–Enese)

ÉRTESÍTÉS

A szergényi evangélikus társégház-köztség felszámolja a használaton kívüli, 390 hrsz.-ú temetőjét. A még meglévő sírköveket a községi temetőbe szállíttatja át. A sírkövek után érdeklődő hozzátartozók ez ügyben a lelkészi hivatalban (Marcalgerelyi, Dózsa Gy. u. 1.; tel.: 89/342-041) jelentkezhetnek.

Következő számunkban:

**Külszolgálatban –
Részletek Lackner Pál
tábori püspök
útinaplójából**

A héten a következőkért imádkozunk: Női Missziói Szolgálat (egyedülálló anyák) (vasárnap); Győrság (hétfő); Monor (kedd); Budavár (szerda); Diósgyőr (csütörtök); Mohács–Magyarbóly–Siklós (péntek); Fancsal–Hernádvécse (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imamozaizom

HALÁLOZÁS

Dr. Reuss Andrásné Urbán Emma gondoskodó, szeretetteljes élete 66 éves korában, házasságának 41. évében, 2006. november 1-jén véget ért. A Farkasréti temetőben november 16-án 13.30-kor veszünk búcsút tőle az evangélikus egyház rendje szerint. „Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy...” (Zsolt 23,4)

Minden hónap első hétfőjén délután 15 és 17 óra között szeretettel várom kerületünk tagjait fogadóórán a Déli Egyházkerület budapesti, Puskin utcai székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Ezenkívül is szívesen találkozom mindenkiel, telefonon (20/824-9990) vagy e-mailben (anna.lengyel@lutheran.hu) történő előzetes bejelentkezés alapján. Szeretném, ha minél többen jönnének, hogy kerületünk minden ügyéről, eseményéről, örömről és problémájáról tudomásom legyen.

Erős vár a mi Istenünk!

RADOSNÉ LENGYEL ANNA,
a Déli Egyházkerület felügyelője

APRÓHIRDETÉS

A *Magyarország orgonái* című, 150 orgonát bemutató színes könyv karácsonyra 7900 Ft-ért megrendelhető. Tel.: 70/452-5165.

Temetői nyilvántartás és gyülekezeti tagnyilvántartó program! Tel.: 1/261-5212, 30/429-7759; honlap: temetonyilvantanamo.hu.

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnák. Tel.: 1/340-8016.

Egyházi textilek műhelye, Győr. Lutherkabátok, barettek, stólik, oltárterítők stb. készítése. Telefon: 20/947-6248; internet: www.raabmarkitextil.atw.hu.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Önél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Csak pára az emberek élete, hazug látszat a halandóké. Ha mérlegre kerülnek, a páránál is könnyebb mindegyik. Zsolt 62,10 (Jak 2,9; Lk 17,20–24/25–30; Róm 14,7–9; Zsolt 1) Rövid léttartamú, könnyen szertefoszló, instabil állapot, illékony dolognak kell lennie annak, amiről kijelentjük: ez bizony csak pára. A zsoltáros nyelvén a pára mindenképp a súlytalanság kifejezésére használt kép. Az életre alkalmazva nem annak rövidségére és mulandóságára, hanem tartalmára utal: a halandók élete tetteik értéke alapján pára-könnyű. A társadalom ítélete hazug látszaton alapul, amikor némelyeket teljesítményükért, másokat hősiességükért vagy hibátlannak tartott erkölcsükért akár képletesen, akár a szó szoros értelmében istenít. Isten mérlegén a történelem nagyjai is pára-könnyűnek bizonyulnak. Isten ítélőszéke előtt a maga élete alapján senki sem minősül igaznak. Ott kicsik és nagyok, nevesek és névtelenek egyaránt csak kegyelemből, Krisztus igazságával felkészítve állhatnak meg.

Hétfő

Ó Isten, te vagy Istenem, hozzád vágyakozom! Utánad szomjazik lelkem. Zsolt 63,2 (Jn 6,35; Mk 4,1–9/10–12; Jel 18,1–24) A zsoltáros vallomásának hűfoka csak a kedvese után epekedő szerelmes szavának izzásához mérhető. A főparancsolatot betöltő szeretet lángja lobog benne: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.” (Mt 22,37) Isten számára nem a tettei, nem az erkölcsi teljesítménye, hanem szeretete teszi a zsoltárost kedvessé és elfogadottá.

Kedd

Igaz az Úr, igaz tetteket szeret. Zsolt 11,7 (Ef 5,9; Mk 13,9–20; Jel 19,1–10) Igaz tettek olyan szívből fakadhatnak, amelyben istenszeretet lakik. Itt a földön a legjobb tettünk sem mentes az önzéstől, ha nem Isten kedvéért, az iránta való szeretettől hajtva cselekedtünk.

Szerda

Akkor majd tisztává teszem a népek ajkát, mindnyájan az Úr nevének hívják segítségül, és ők tisztelik egy akarattal. Zof 3,9 (Ef 4,16; Zsid 13,1–9b; Jel 19,11–21) A próféta szerint Isten ítéletének célja nem a pusztítás, hanem a tisztítás. Isten nem a büntetőjog alapján szolgáltat igazságot, hanem úgy, hogy a bűnösöket megtisztítja bűnűktől, és elhozza azt a napot, amikor a népek „mindnyájan az Úr nevének hívják segítségül, és ők tisztelik egy akarattal”.

Csütörtök

A régebbiek már beteljesedtek, most újakat mondok. Még mielőtt kibontakoznak, tudatom veletek. Ézs 42,9 (Jn 1,6–7; 1Jn 2,18–26/27–29); Jel 20,1–10) A próféta Isten szabadító tetteit jelenti be, amelyek a népet az ítélet hetven évig (babiloni fogság) tartó következményeitől fogják megszabadítani. Kiderül, hogy az ítélet csak azért volt, hogy utána végbe-mehessen a szabadítás, és a nép mint szabadító Istenét ismerje meg az Urat, és így térjen meg hozzá. Luther ezért nevezte az ítéletet Isten lényétől idegen művének (opus alienum Dei), a szabadítást pedig Isten lényéből fakadó művének (opus proprium Dei).

Péntek

Mind örülnek majd, akik hozzád menekülnek. Zsolt 5,12a (Lk 2,10; Mt 26,36–41; Jel 20,11–15) Isten nem bosszúból tart előbb-utóbb ítéletet az öt gyűlölők fölött, hanem azért, hogy az öt szeretőket megszabadítsa mindattól a nyomorúságtól, amelyet a lázadók idéznek elő. Amikor bekövetkezik a végső ítélet, az Istent szeretők nem az istentelenek pusztulásának örülnek, hanem annak, hogy nem hiába menekültek Istenhez az őket hitükért ért támadások idején: végre háborítatlan közösségben élhetnek Urukkal.

Szombat

Mert jön a Seregek Urának minden kevély és magas ellen. Ézs 2,12 (2Pt 3,8; Mk 13,30–37; Jel 21,1–8) A próféta világossá teszi: Isten ítéletétől nem az alázatosoknak kell félniük, akik tisztában vannak méltatlanságukkal és elesetségükkel. Azon a napon Isten a kevélyeket alázza meg, és azokat taszítja mélybe, akik magukat mások fölé emelték. Az alázatosoknak az ítélet napja felmagasztalást hoz.

■ VÉGHELYI ANTAL

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 12-től november 19-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 8.50 / Duna II. Autonomia Még mindig iltetek fákat (magyar dokumentumfilm, 2000) Mátis István evangélikus lelkész portréja 10.25 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (ismétlés: m2, 13.20) (10') 11.00 / mtv Mai hitvallások Látogatásban dr. Kamp Salamon karnagynál (30') (ismétlés: m2, 14.00) 17.55 / Duna II. Autonomia A forradalom hite 6/3. rész: Az erdélyi forradalom (28')	13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház félórása 14.50 / Duna Tv Szállj, ragyogj, te mennyei fény Gérecz Attilára emlékezzünk (25') 15.25 / HBO Pán Péter (amerikai film) (108') 16.40 / Duna II. Autonomia László Gyula – A honfoglaló magyarokról (magyar ismeretterjesztő film, 1996) (47') 20.40 / m2 A Marek fiúk (magyar dokumentumfilm) (51') 21.35 / Kossuth rádió Értsünk szót! (25')	11.00 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26') 12.50 / tv2 Hitetlen Tamás (olasz film, 2001) (91') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása 19.05 / Bartók rádió Gregor Józsefre emlékezünk felvételével (40') 20.00 / Duna Tv Szerelmesfilm (magyar játékfilm, 1970) (119') 20.05 / Bartók Összkiadás – Mozart minden műve XVII. fejezet: Egyházi művek 7. rész 21.00 / PAX Mi a helyzet a vallással? (47')	9.20 / Duna Tv A barlangrajzról az internetig (magyar tévéfilmsorozat, 2006) 3. rész: Gutenberg-galaxis: A könyvkiadás (51') 10.05 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti utakon 5. rész: Erős vár a mi Istenünk (ZMC – 28') 11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (13') 13.30 / Kossuth rádió „Teberned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása 16.15 / Filmmúzeum Valahol Európában (magyar filmdráma, 1947) (99') 19.35 / PAX Fejezetek a magyar kereszténység történetéből Reformáció (25')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.20 / Duna II. Autonomia Életem Afrika (magyar dokumentumfilmsorozat, 2003) 8. rész: Sába nyomában (26') 11.00 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 12.20 / Duna II. Autonomia Gondviselés elmúlt cselekedetei (magyar dokumentumfilmsorozat, 2003) Rákóczi és a jezsuiták (8') 14.50 / Duna Tv A Fogság nyomában (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2006) 1. rész (25') 21.40 / Duna II. Autonomia Skizó (kazah játékfilm, 2004) (84') 22.25 / Duna Tv Amen (francia–német játékfilm, 2002) (126')	10.05 / HBO Apácashow 2. (amerikai vígjáték) (102') 13.00 / PAX Egyház és állam 6. rész: A félelmek újra-termelődnek (40') 16.05 / Bartók rádió Muzsikáló délután 17.40 / PAX Az anyaméh gyümölcse jutalom (ZMC – 50') 19.30 / Duna II. Autonomia Magyarok Engedelmisség... – Dobos László gondolatai az anyanyelvről (24') 21.00 / PAX (premier) Lélek és építészet Benczúr László evangélikus építészet portréja (20')	6.03 / Petőfi rádió A szeretet közösségei A gödöllői premontrei gimnáziumban Pius atya és diákjai (27') 7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Rádiómisszió szerkesztésében 9.00 / mtv A Trianon-szindróma V/1. rész (20') 12.05 / Duna Tv Isten kezében (26') 13.00 / Duna Tv Camelot (amerikai játékfilm, 1968) 2/1. rész (85') 21.50 / m2 III. őszi irdalmi fesztivál 2/1. rész (50')	8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5') 10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Vácról, a felsővárosi református templomból Igét hirdet Fónagy Miklós esperes. (56') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 13.25 / Duna Tv Camelot (amerikai játékfilm, 1968) 2/2. rész (87') 15.00 / Bartók rádió Musica Sacra (60') 16.04 / Kossuth rádió „Míg a halál el nem választ” (56') 17.55 / Duna II. Autonomia A forradalom hite (magyar dokumentumfilm-sorozat) 6/4. rész: A láng új hazája – Németország–Svájc (30')

HIRDETÉS

„Baldog, akinek hűtlensége megbocsátott...” (Zsolt 32,1)

Csendesnap

Csendesnap lesz az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) szervezésében november 25-én, szombaton 10-től 15 óráig, a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség templomában (Budapest VIII., Üllői út 24.).

- 10.00: Ne legyetek oktalanok! (Zsoltár 32) – Ittész István
 - 11.00: Leplezletlenül (2Kor 5,10) – Lázár Attila
 - 11.45: Fórum
 - 13.00: Ebéd (szerény vendéglátás)
 - 14.00: Az élet könyve (Jel 20,11–15), úrvacsora – Györfi Mihály
- Szeretettel hív és vár minden érdeklődőt az EBBE vezetősége.

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsznyi Sándor (sador.dobsznyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet on-line (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhádi Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohadi@lutheran.hu), Véghehelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1282; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belsőértéket tartalmaz. A hétéves díj 2145 Ft, fél évre 2490 Ft, egy évre 5850 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondások tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.